

Takva

Azık edinin! Şüphesiz azığın en hayırlısı Takvadır. (Bakara 197)

Aylık İslami Eğitim Dergisi ŞUBAT 2016 YIL:1 SAYI:4 FİYATI:5 TL

Takva Dergisi

Azık edinin! Şüphesiz azığın en hayırlısı Takvadır (Bakara 197)

İÇİNDEKİLER	
DOSYA	Takvi 05
ANİDE	Calıs Ölan ve Olmayan Tevesül 16
TEFSİR	Kur'an-ı Kerim'i Tanımak 21
SİYER	Neden Siyer Öğrenmeliyiz? 31
AHLAK	Göze Zınan 36
NASİHAT	Müşâfahan Olmanın Gereği 38
ŞİİR	Sen İlah Değilsin 41
FIKİH	Soru Cevap Köşesi 42

Takva

İslamî ve İlahî Bilimler Akademisi Dergisi

Şaban 1437

Mayıs- 2016

3 Aylık İslâmî Eğitim Dergisi

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü

Cihangir ÖKMEN

Yayın Türü

Yaygın Süreli

Kapak ve Mizampaj

Takva Dergisi

Baskı:

Arma Matbaa

Fevzi Çakmak Mah. Yayın Cd. No:76

Karatay/KONYA

Dağıtım ve Satış Yeri

Meva Kitap Kirtasiye

Sahibiata Mah.

Dursun Fakih Sk. No:4/A

KONYA

0332 350 63 62

İrtibat:

www.takvadergisi.com

twitter: takvadergisi

facebook: takvadergisi

Dergi içerisindeki yer alan yazılardan ilgili yazar mesuldür. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

DOSYA Cihangir ÖKMEN 03

TEFSİR Salih BAĞIRGAN 09

SİYER Bilal ÖZBUĞDAY 16

NASİHAT Hüseyin ORAL 23

AHLÂK Salih BAĞIRGAN 28

MAKALE Cihangir ÖKMEN 33

ŞİİR ALINTI 37

FIKİH Hüseyin ORAL 38

AİLE Fatıma SEVİM 43

HADİS Bilal ÖZBUĞDAY 45

SAĞLIK Mehmet YÜCE 48

KİTAP Mehmet YÜCE 51

editör

Esselâmu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekatühü

Allah azze ve celle'ye hamd, Rasûlü'ne salât ve selâm olsun.

Bu aydaki sayımızda Müslümanların kendilerini özenle yetiştirmeleri ve eğitmeleri gereken “dili muhafaza etme” yi konu edindik. Bununla beraber bu sorunun tağutlar tarafından nasıl Müslümanlar aleyhine bir koz ve tuzak olarak kullandığı gerçeğine değindik. Ve bundan sakınmanın yollarını açıklamaya çalıştık.

Şeriatın asıl isteğinin tamamen susmaktan ziyade, şeriatın çizdiği sınırlar içerisinde kullanılmasının gerekliliğini kalın çizgilerle belirttik.

İslâm kardeşliğini pekiştirmek ve ileri safhalara çekmek için dosya yazımızda “Ümmetin Âfeti dil” konusuna değindik.

Müslümanların yalan ve iftira fitnelerine karşı tutumunun nasıl olması gerekliliğini ve bu musibetlere karşı nasıl tavır almasını “İfk Hâdisesi” konusu ile ifade etmeye çalıştık.

Müslümanlar arasında hâlâ devam eden ve fitnelerin başı olan alay etmek, kötü lâkap takmak, kötü zanda bulunmak, tecessüs etmek ve gıybet yapmanın haramlığını açıklayan “Hucurât Sûresinin 11 ve 12.” ayetlerini tefsir etmeye gayret ettik.

Ramazân ayının yaklaşması hasebiyle fıkıh köşemizi oruç ile alakalı sorulara cevap vermeye çalıştık.

Genç bir yazar kadrosu ile çıkmış olduğumuz bu yolda dergiyi daha güzel, okunaklı, faydalı, akıcı kılan yapıcı eleştirilerinize muhtaç ve açık olduğumuzu belirtiriz.

Rabbim tüm Müslümanlara yardım etsin. Çalışmalarımızı ve gayretlerimizi bereketlendirsın.

Selâm ve dua ile...

ÜMMETİN ÂFETİ DİL

Cihangir ÖKMEN

Kalbin takvasının, gözün hayâsının, insanın verasının ilk hissedileceği ve görüleceği yer dildir. Dilinden emin olunan mü'minin, elinden de emin olunur. Dilinden hayır görülen mü'minin elinden de hayır görülür. Bu elbette ki münafık olmayan kalpler ve diller için geçerli bir formüldür.

“Kişi dili altında saklıdır. Konuşturunuz, kıymetinden neler kaybettiğini anlarsınız.”

Ne güzel söylemiş, ilmin kapısı Ali radiyallahu anh.

Karşındakini tanımak istiyorsan, onun kıymetini bilmek istiyorsan, onun ağırlığını ölçmek istiyorsan, onu biraz konuşturman yeterli.

Ağzından çıkan sözlere dikkat kesil! Dilinin edebi, kişinin edebidir. Dilinin sıdkı, kişinin sıdkıdır. Dilinin takvası, kişinin takvasıdır.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu yurdular ki: *İnsanoğlu sabaha vardığı zaman bütün uzuvlar dile yalvararak şöyle derler: “Bizim hakkımızda Allah’tan kork; çünkü biz ancak seninle kaimiz, doğru olursan doğru oluruz, eğri olursan eğri oluruz.”*¹

Kalbin takvasının, gözün hayâsının, insanın verasının ilk hissedileceği ve görüleceği yer dildir. Dilinden emin olunan mü'minin, elinden de emin olunur. Dilinden hayır görülen mü'minin elinden de hayır görülür. Bu elbette ki münafık olmayan kalpler ve diller için geçerli bir formüldür.

İşte burada asla tuzağa düşmemeliyiz! Bu formülü bilen münafık insanlar, mü'minleri kandırmak için, dillerine riyakâr bir edep ve yapmacık bir takva yerleştirmeyi çok iyi ba-

şarmaktadırlar. Feraseti açık, basireti güçlü mü'minlerden başkası bu riyakâr, kibirli ve yapmacık dilleri maalesef ayırt edememektedirler ve tuzaklarına düşmektedirler.

Kalbinde zerre miktarı Allah azze ve celle korkusu olmayanların saatlerce Allah azze ve celle korkusundan bahsettikleri, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sünnetinden yüz çevirenlerin “Yetiş Ya Rasûlallah” diye bağdıkları, kafirlerin iman, müşriklerin tevhid, fasıkların ahlâk dersleri yaptıkları bu zamanda Rabbimizden basiretimizi güçlendirmesini niyaz ederiz..! Amîn

Bazılarımızın aklına şöyle bir soru gelebilir: Yukarıda ki hadis ile “Vücutta bir et parçası var, eğer o düzelirse beden tamamı düzelir, eğer o bozulursa beden tamamı bozulur, bilirsiniz o kalptir”² hadis-i şerifi arasında bir tezatlık yok mudur?

Elbette ki yoktur. Çünkü dil (münafık diller hariç) kalbin tercümanıdır. Çünkü dil, aslen kalbin amelidir. Kalbi takvalı olanın dili takvalı olur, dili takvalı olan, muttaki bir kul olur. Kalbi sıdk üzere olanın dili sıdk üzere olur ve dili sıdk üzere olan kul dosdoğru kul olur.

Kişinin kalbini yarıp bakmamız imkânsız olduğuna göre, onun amellerine bakacağız ve bakmamız gereken ilk yerde elbette ki dili olacaktır.

Bunu tersten okumamız da aynı şekilde

1 Tirmizî 2518

2 Muttefekûn Aleyh

mümkündür. Kişi dilinin edebini, takvasını, eminliğini kaybettikçe, kalbinin takvasını, dolayısıyla sonuçta tüm bedeninin takvasını kaybedecektir.

Bu yüzden kişinin kurtuluşu önce dilinden başlamaktadır. Diline sahip olabildiği ölçüde gerçek kurtuluşu umabilmektedir.

Muâz bin Cebel *radiyallahu anh* rivayet eder ki: "Bir sefer de Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile beraberdim. Yürümekte iken Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e yakın bulundum. Dedim ki: "Ya Rasûlallah! biz konuşmalarımızdan dolayı da hesaba çekilecek miyiz?" Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdular ki: "Annen hasretine yansın ey Muâz! İnsanları yüz üstü cehenneme sürükleyen dillerinden başka bir şey midir zannediyorsun?"³

Allah *azze ve celle*'ye iman eden, Rasûlüne *sallallahu aleyhi ve sellem* ittiba eden, namazlarını büyük bir dikkatle kılan, Pazartesi Perşembe oruçlarını kaçırmayan, tüm ibadetlerini tam bir titizlikle yerine getirmeye çalışan bir mü'min, ağzından çıkan sözlere dikkat etmediğinde, boş ve gereksiz konuştuğunda, iftira ettiğinde, gıybet ettiğinde, alay ettiğinde yüzüstü cehenneme sürüklenebilir mi? Vallahi sürüklenebilir! Başka bir günaha gerek kalmadan, daha diğer günahlarının hesabı dahi görülmeden cehennemlik olduğuna hükmedilebilir mi? Vallahi Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* haber verdiyse, muhakkak bu olabilir. Rabbim cümlemizi bu afetten korusun..!

O halde ağızımızdan çıkanlara, rükumuz ve secdemiz kadar önem vermemiz gerekmektedir. Ne konuştuğumuza süre okurken çıkardığımız mahreçler kadar önem vermemiz gerekmektedir. Kelimelerimizi seçerken, kible tayini kadar dikkatli olmamız gerekmektedir.

Bununla birlikte insan bazen ağzından

çıkan tek bir kelime ile cenneti hak edebilir mi? Onca ameli, onca hayırlı işleri bir yana, sadece kardeşine söylediği bir güzel sözle Rabbinin rızasını elde edebilir mi? Evet, bir kelime ile ebedi hayatını kurtarabilir.

"Kişi, Allah'ın razı olacağı bir kelime söylerse, onun tahmin etmeyeceği şekilde bu kelimenin sevabı kıyamete kadar yazılır."⁴

Tabi ki bunun tam tersi de mümkündür. Basit görülen bir kelime, dikkat edilmeden söylenen bir söz, söylenip geçilen bir iftira hiç haberimiz dahi olmadan hesap gününe kadar sol yanımızda ki meleği meşgul edebilir.

"Ve yine bir kişi de Allah'ın gazabını gerektiren bir kelime sarf ederse onun zannedemeyeceği şekilde Cenab-ı Hak o kimseye kıyamete kadar günah yazar."⁵

Gördüğümüz gibi insanı farkında dahi olmadan cehenneme sürükleyen en tehlikeli afet dilidir. Bu yüzden Sufyan bin Abdullah es-Sekafî *radiyallahu anh*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e: "Ya Rasûlallah! Benim için, kendisinden en çok korkacağım şey nedir?" diye sorduğunda, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* dilini tutarak "İşte budur."⁵ buyurmuşlardır.

Peki, nedir kendisinden bu derece korkmamız gereken ve büyük bir afete sebep olan dilin tehlikeleri?

Mü'min kul için dilin en büyük ve en önemli tehlikesi elbette ki, yalan söylemektir. Yalan, dilin en çirkin ameliidir.

Yalan ve yalancılık, karşısındakini aldatmak maksadıyla söylenen ve gerçeğe uymayan söz ve bu sözü söylemektir. Sıdkın, doğruluğun zıddıdır.

Kur'an ve sünnette yalan, mü'minlerin

3 Tirmizî 2749

4 Camiu's-Sagir

5 Tirmizî

değil, kâfir ve münafıkların temel özelliği olarak bizlere bildirilir.

“Yalanı, ancak Allah’ın ayetlerine inanmayanlar uydurur. İşte onlar, yalancıların ta kendileridir.”⁶

Bu yüzden mü’min, büyük günahların hepsini gafletle işleyecek olsada asla yalan söyleyemez/söylememelidir. Mü’min için yalan, zinadan, içkiden, kumardan, faizden çok daha büyük ve tehlikeli bir günahdır.

Safvan bin Süleym *radiyallahu anh* der ki, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem’e*:

-“Ya Rasûlallah! mü’min korkak olur mu? diye soru sordular. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

-*Evet olabilir*, buyurdular. Tekrar:

-Peki, cimri olur mu? dediler. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*:

-*Evet olabilir*, buyurdular. Tekrar:

-Peki, yalancı olur mu? dediler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

-*Hayır, mü’min yalancı olmaz,”⁷ buyurdular.*

Mü’min yalancı olmaz, olamaz. Mü’min, kimseyi aldatmaz, aldatamaz. Mü’min, bir manasıyla kendisinden emin olunan demektir, diğer mü’minlerin dilinden ve elinden emin olduğu kişidir. Mü’min yalancı olamaz, mü’min hain olamaz.

Mü’min, beş kuruş dünya menfaati için yalana, aldatmaya, hileye tenezzül edemez.

Mü’min, insanlar katında itibar sahibi olmak için, yalana, dolana, abartıya başvurarak Rabbi katında itibarını düşüremez.

Mü’min, doğruluğuyla emin, eminliğiyle mü’min, imanıyla cennet ehlidir.

“Doğruluk iyiliğe, iyilikte cennete götürür. Kişi doğru söyler, sonunda Allah katında siddiklerden yazılır. Yalan sapıklığa, sapıklıkta cehennem

neme götürür. Kişi yalan söyler, sonunda Allah katında yalancı yazılır.”⁸ Rabbim dosdoğru yolda, dosdoğru yürüyen, Sıddîk kullarından olmayı hepimize kolaylaştırsın inşaAllah.

Dilin, bir diğer önemli tehlikesi ise, ondan çirkin ve fahiş sözlerin çıkmasıdır. Çünkü dilinin edebi ve ahlâkı, mü’minin edebi ve ahlâkıdır.

Ahlâklı bir Müslümanın en önemli özelliklerinden biri, ondan sövme gibi çirkin ve fahiş sözlerin duyulmamasıdır.

Toplumun hangi kesiminde bulunursanız bulunun, hangi ortama girerseniz girin, insanların ağzından çıkan her on kelimeden en az birinin küfür, sövme veya kaba bir söz olduğunu rahatlıkla müşahade edeceksinizdir.

Mü’minlerle arkadaşlık eden, gerçek mü’minlerle oturup kalkan, sahih ve hayırlı ortamlarda yetişen kişiler dışında, maalesef kimse bu küfür ve sövmelerden asla rahatsızlık dahi duymamaktadır.

Evde küfür, işte küfür, arkadaş ortamında küfür, dizi ve filmler de küfür, müziklerde küfür, hatta kitaplarda bile tonla küfür ve sövme sözlerine maruz kalan kulaklar, elbette ki bu pisliği kalbe akıtacaklar, oradan da öncelikle dile olmak üzere tüm bedene bir virüs gibi yayılacaktır.

“Edebsizlik ve çirkin söz girdiği şeyi çirkinleştirir. Hayâ ise girdiği şeyi güzelleştirir.”⁹

Mü’min ise, ne kadar kızarsa kızsın, ne kadar sinirlenirse sinirlensin, ne büyük olumsuzluklar yaşarsa yaşasın, diline hâkim olan, ağzından kötü bir kelimenin çıkmasına asla izin vermeyen, küfür ve sövmeyi ne kulaklarına, ne de diline yakıştırabilen ahlâklı bir kuldur.

Üstelik karşısında ki, bir de kendi gibi Müslüman bir kardeşi ise, ona hakaret etmesi, şerefini ve namusunu diline dolaması, onu küçük düşürmesi birçok yönden asla ve asla caiz değildir. Kişinin ağzından çıkan

6 Nahl 105

7 Mişkâtü’l-Mesâbih

8 Buhârî, Müslim, Tirmizî, Ebû Dâvûd, İbn-i Mâce

9 İbn-i Mâce

bir kelime ile farkında bile olmadan kıyamete kadar durmaksızın günah yazdırabilecek bir duruma düşebileceğini tekrar hatırlamamız gerekmektedir.

Dilin en çirkin amellerinden biri de şüphesiz nemmamlıktır. Buna nemimecilik veya koğuculukta denilmektedir. Türkçe tam karşılığı laf taşımaktır.

Taşınan lafın doğru ve hakikât olması durumu asla değiştirmez. Zaten mü'min yalan olduğunu bildiği bir haberi asla başkasına iletmez. Mü'minlerin en çok aldandığı nokta, doğruluğu kesin olan bir sözün başkasına aktarılmasının caiz olduğunu sanmalarıdır. Bu yüzden sözün doğru olup olmadığı araştırıldıktan sonra, eğer doğruysa, hiç çekinmeden o haberin başkalarına yayılmasında bir sorun görülmez.

Oysa mü'minlerin arasına fesad sokacak, fitneyi körükleyecek, mü'minin itibarını ve şerefini zedeleyecek bir haberin, doğru ve hakikat dahi olsa dilden dile dolaştırılması asla caiz değildir. Laf taşımanın tek bir meşruiyeti vardır, oda mü'minlerin maslahatıdır. Bu maslahata da sadece ilim ehli karar verebilir.

Bir defasında adamın biri, Ömer bin Abdülaziz *radiyallahu anh'a* gelerek, bir başkasının aleyhinde onun hoşuna gitmeyecek söz söylemişti. Hali fe şöyle dedi: "İstersen senin durumunu muameleye koyalım; bu takdirde söylediğin yalan ise, "Size bir fâsık bir haber getirince onun doğruluğunu araştırın..."¹⁰ ayetindeki fâsıklardan olursun; söylediğin doğru ise, "Diliyle işneleyen, kovuculuk eden, iyiliği daima önleyen, aşırı giden, suç

işleyen, çok yemin eden alçak zorbaya..."¹¹ ayetinde anılanlardan biri olursun... muameleye koymayalım derseni affederiz... Adam: "Beni affet mü'minlerin emiri! Bir daha asla yapmayacağım!" dedi ve ayrıldı.

Mü'min, kulağına gelen bir haberi hiç kimseye söylemeden ve duyurmadan önce ilim ehli bir kardeşi veya hocası ile paylaşır. O ilim ehli, bu haberin yayılmasında, ağızdan ağıza dolaşmasında bir hayır ve maslahat görecektir, o haberi başkalarına aktarabilir. Aksi hâlde asla ve asla kulağına gelen bir haberi, doğruluğunu araştırmadan ve ilim ehliyle paylaşmadan bir başkasına duyuramaz. Çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* mü'minleri bu konuda çok net bir şekilde şöyle uyarmaktadır:

"Nemmâm (söz taşıyan) cennete girmeyecektir."¹²

Sadece duyduğun bir sözü, gaflet ile başkasına aktarman, cennetin kapılarının suratına kapanmasına sebep olabilmektedir. Ve bugün, dilin ümmetin afeti olmasının en önemli sebeplerinden biri, mü'minlerin laf taşıma ahlâklarından/ahlâksızlıklarından kurtulamamış olmasıdır. Bir haberin yayılmasını ve hemen duyulmasını istiyorsan, bir Müslümana, 'sana bir şey söyleyeceğim ama kimseye söyleme' demen yeterlidir. Sen daha evine varmadan, o haberi evde eşinden duyman maalesef mümkündür. Bu yüzden de mü'minlerin arasında, soğukluk, kırgınlık ve fitne hiç eksik olmamaktadır.

Hâlbuki ahlâklı bir Müslümana düşen, o haberi getiren

Oysa mü'minlerin arasına fesad sokacak, fitneyi körükleyecek, mü'minin itibarını ve şerefini zedeleyecek bir haberin, doğru ve hakikat dahi olsa dilden dile dolaştırılması asla caiz değildir. Laf taşımanın tek bir meşruiyeti vardır, oda mü'minlerin maslahatıdır. Bu maslahata da sadece ilim ehli karar verebilir.

10 Hucurât 6

11 Kalem 10-14

12 Buhârî

kardeşini ayet ve hadislerle sert bir şekilde uyarıp, o haberi ilim ehlinde başka hiç kimseyle asla paylaşmamasıdır. Çünkü haberin yayılmasında ki maslahatı herkes kendi görüşüne göre belirleyecek olursa bu, adam öldürmekten daha tehlikeli olan fitneyi körükleyecek ve mü'minlerin arasını ve kalplerini birbirlerinden daha da çok uzaklaştıracaktır.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır:

“-Size en hayırlı olanınızı bildireyim mi? Sahabeler:

-Evet, bildir, dediler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdular ki:

-O kimselerdir ki, görüldükleri zaman Allah anılır. Ve yine:

-Size en şerli olanlarınızı haber vereyim mi? buyurdu. Sahabeler :

-Evet dediler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdular ki:

-Koğuculuk yapıp dolaşanlar, dostların arasını bozanlar ve birbirlerinden ayrı kalmakla fesadı isteyenlerdir.”¹³

Şüphesiz dilin en münafıkça ameli ise gıybettir. Kur’ân’ı Kerim ve sahih sünnette defalarca uyarılmasına ve ciddi tehditlerde

bulunulmasına rağmen, en güvendiğimiz mü'min kardeşlerimizin dahi zaman zaman ağına düştüğünü gördüğümüz şeytanın en tatlı ve en sinsî günah tuzaklarından.

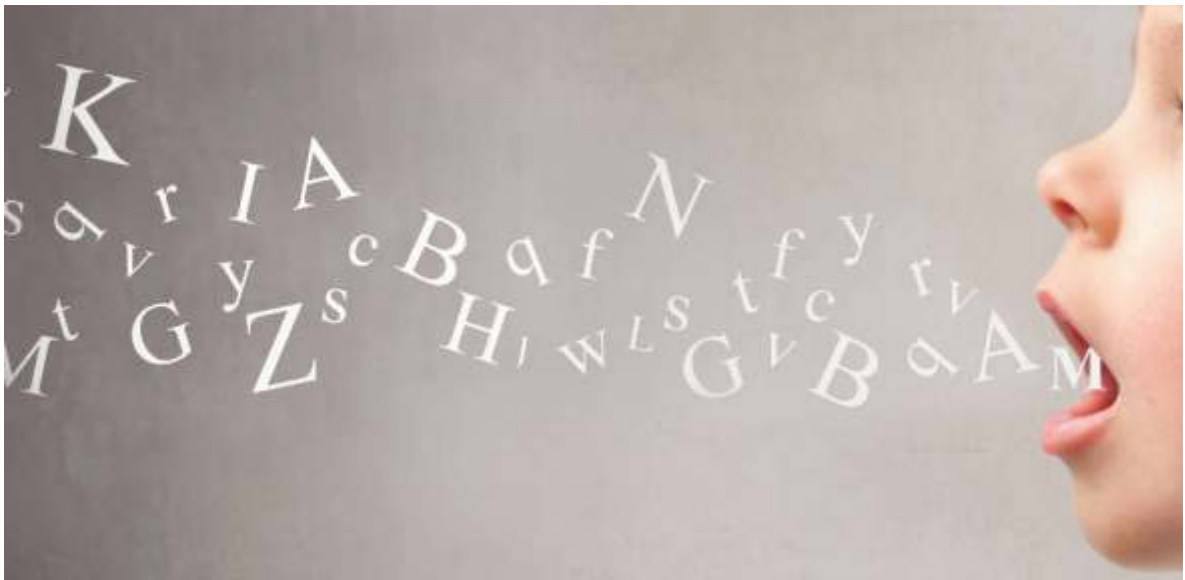
Nefisler birbirini çekemez, nefisler kardeşinin hatalarını örtemez, nefisler başkalarının başarılarını sevemez... Nefsini terbiye edememiş her mü'minde, nefsinin bu arzularına uyarak kardeşini çekiştirmekten, onu başkalarının yanında küçük düşürmekten gizli gizli zevk alır. Allah Teâlâ işte bu sinsî zevki yok etmek için, mü'minleri iğrendirici bir örnekle gıybetten sakındırmıştır:

“Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanırmı? İşte bundan tiksindiniz! Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tevbeyle çok kabul edendir, çok merhamet edendir.”¹⁴

İslam mü'minlerin şerefini, onurunu ve itibarını işte böyle koruma altına almaktadır. Benim olmadığım bir yerde hiç kimse benim arkamdan beni çekiştiremez. Benim savunma yapamadığım bir yerde hiç kimse beni kötüleyemez, eksiklerimi ortaya koyamaz. İslamın yaşandığı, salih ve ahlâklı mü'minlerin oluşturduğu bir toplumda ben bu derece güvendeyim ve itibarım ve şerefim koruma altında. Çünkü Peygamberim

13 İbn-i Mâce

14 Hucurât 12

benim için kardeşlerimi çok sert bir dille uyarmış:

“Ey iman edenler topluluğu! Müslümanların gıybetini yapmayınız, ayıplarını araştırma-
yınız. Zira kim kardeşinin ayıp ve kusurlarını
araştırırsa Allah da onun kusurlarını araştırır.
Allah, kimin kusurunu araştırırsa onu evinin
içinde bile olsa rezil ve rüsvay eder.”¹⁵

Ben mü'minlerden bu şekilde emin ol-
mak istiyorsam, önce mü'minlerin benden
bu şekilde emin olmalarını sağlamam gerek-
mektedir. Kardeşimi gıyabında korumam,
onun itibarını zedeleyecek en ufak bir sözün
ona gelmesini engellemem, hakkında olum-
suz konuşulduğu anda hemen susturmam
ve kardeşimi her zaman iyi yönleriyle yâd
etmem gerekmektedir. Bu nefse ağır ve zor
gelse de, biz nefsimizi mutlu ve razı etmek-
ten değil, sadece Rabbimizi razı etmekten
sorumluyuz. Aksi halde mizan kurulduğu
anda, tüm hesaplarımız ve beklentilerimiz
alt üst olur da, asıl büyük iflası hiç bekleme-
diğimiz bir anda orada yaşarız. Dizlerimizin
üzerine çöküp, dilimizi parmağımızla tutup
koparmak isteriz de, artık hiçbir fayda ver-
mez.

Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'den rivayet
edildiğine göre, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve
sellem*:

“Müflis kimdir, biliyor musunuz?” diye
sordu. Ashâb:

-Bizim aramızda müflis, parası ve malı
olmayan kimsedir, dediler. Rasûlullah *sallal-
lahu aleyhi ve sellem*:

“Şüphesiz ki ümmetimin müflisi, kıyamet
günü namaz, oruç ve zekât sevabıyla gelip, fa-
kat şuna sövüp, buna zina isnad ve iftirası yapıp,
şunun malını yiyip, bunun kanını döküp, şunu
dövüp, bu sebeple iyiliklerinin sevabı şuna buna
verilen ve üzerindeki kul hakları bitmeden sevap-
ları biterse, hak sahiplerinin günahları kendisine
yükletilip sonra da cehenneme atılan kimsedir,”¹⁶
buyurdular.

Enes *radiyallahu anh* anlatıyor: Rasûlullah
sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki: “Miraç

gecesinde, bakırdan tırnakları olan bir kavme
uğradım. Bunlarla yüzlerini - ve göğüslerini -
tırmalıyorlardı. Ben:

-Ey Cebrail! Bunlar da kim?” diye sor-
dum. Cebrail *aleyhisselam* dedi ki:

-Bunlar, -gıybet ederek- insanların etleri-
ni yiyenler ve onların ırzlarını ve şereflerini
dillerine dolayanlardır.”¹⁷

İşte dilimizin başımıza açtığı dertler ve
belalar... Kendi kendimize ettiğimiz eziyet
ve zulüm... İşte bu yüzden Rasûlullah *sallal-
lahu aleyhi ve sellem* Süfyan bin Abdullah *radi-
yallahu anh*'a kendisinden en çok korkacağın
ve sakınacağın şey budur diyerek dilini tut-
tu.

Hâlbuki Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sel-
lem* bizleri daha ilk baştan çok net bir şekilde
uyarmıştı:

“Allah'a ve ahiret gününe inanan kimse ya
hayır konuşsun ya da sussun.”¹⁸

Susmak erdemdir. Susmak ahlâktır. Sus-
mak güvendir. Hayır konuşamıyorsak sus-
mak en güzel ibadettir.

İlmin kapısı Ali *radiyallahu anh* ile başladık
yine onun güzel öğütleriyle bitirelim:

“Susmak, vakar ve boş konuşmak ise utanç-
tır.”

“Susmak abidin süsü, salihin örtüsüdür.”

“Susmak kurtuluştur.”

“Susmak hilmin nişanesidir.”

“Susmak, vakar ve selamettir.”

“Susmak ilmin süsü ve hilmin başıdır.”

‘Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan
Allah’a hamd etmektir.’

15 Ebû Dâvûd

16 Müslim

17 Ebû Dâvûd

18 Tirmizî

HUCURÂT SÛRESİNİN 11-12. AYETLERİN TEFSİRİ

Salih BAĞIRGAN

“Katâde rahimehullah şöyle der: “Sizden herhangi bir kimse ölmüş kardeşinin etini yemeyi kabullenmediği gibi, aynı şekilde hayatta iken onun gıybetini yapmaktan da uzak durmalıdır. Gıybet yerine et yemenin kullanılması, Arapların böyle bir benzetme yapmayı alışkanlık haline getirmiş olmalarıdır.”

Hamd, âlemlerin rabbi olan Allah’a, salât ve selâm önderimiz Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem’e* ve tüm muvahhid Müslümanlara olsun.

Bir önceki yazımızda hatırlanacağı üzere Mumteherine sûresinin ilk ayetini selef âlimlerinin nakilleriyle gündemimize taşımaya çalışmıştık. Bu aydaki yazımızda ise küfürden ve şirkten uzak kalmış ve imanî değerlere son derece hassasiyet gösteren mü’minlerde, olması gereken ahlakî davranışları ele alan Hucurât sûresinin 11-12. ayeti kerimelerini, ayetler ve sahih sünnetler ışığında –Allah’ın izni ile- izah etmeye çalışacağız. Hatalar kendimden, doğrular ise Allah’tandır.

“Ey iman edenler! Bir topluluk diğer bir topluluğu alaya almasın. Belki de onlar, kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da kadınları alaya almasınlar. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Kendi kendinizi ayıplamayın, birbirinizi kötü lâkaplarla çağırmayın. İmandan sonra fâsıklık ne kötü bir isimdir! Kim de tevbe etmezse işte onlar zalimlerdir.”

“Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahıdır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın. Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin. Biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan

tiksindiniz. O halde Allah’tan korkun. Şüphesiz Allah, tevbeyi çok kabul edendir, çok esirgeyicidir.”¹

Ayetin Tefsiri:

“Ey iman edenler! Bir topluluk diğer bir topluluğu alaya almasın. Belki de onlar, kendilerinden daha iyidirler”

Birinci Yasak: Alaya Almak

Ayetin nüzul sebebi hususunda farklı açıklamalar vardır. İbn-i Abbâs *radiyallahu anh* dedi ki: “Ayet Sâbit bin Kays bin Şemmâs hakkında inmiştir. Kulağında bir parça ağırlık vardı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem’in* meclisine ondan önce gidenler o geldiği takdirde ona yer açarlardı ki, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem’in* yanında oturup söylediklerini duysun. Yine bir gün mescide geldiğinde, Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte sabah namazının bir rekâtını kaçırmış bulunuyordu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* namazı bitirince ashabı onun yanında yerlerini aldılar. Her birisi olduğu yerde oturdu, yerinden ayrılmadı. Öyle ki hemen hemen kimse kimseye yer açmıyordu. Hatta kimisi oturacak yer bulamadığı için ayakta kalmıştı. Sabit, namazını bitirince insanların omuzları üzerinden at-

1 Hucurât 11-12

layarak: “Yer açın, yer açın” diyordu. Ona yer açtılar, nihayet Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yanına kadar ulaştı. Peygamberle kendisi arasında sadece bir kişi kalmıştı. Ona da: “Yer aç” dedi. Adam kendisine: “Bir yer buldun otur” dedi. Sabit, kızgın bir şekilde arkasına oturdu, sonra da: “Bu kim diye sordu.” Ona: “Filan kişi dediler.” Bu sefer Sabit: “Filan kadının oğlu diyerek annesi sebebiyle onu ayıpladı. O bu sözleriyle cahiliye döneminde annesinin adını söylemişti. Adam bundan utandı, bu ayeti kerime nazil oldu.”²

İmam ed-Dahhâk *radiyallahu anhu* dedi ki: “Ayeti kerime sûrenin baş tarafında sözü edilen Temimoğulları heyeti hakkında inmiştir. Onlar ashabın fakirleri ile alay etmişlerdi. Ammâr, Habbâb, İbn-i Fûheyir, Bilâl, Suheyb, Selmân, Ebû Huzeyfe’nin azatlısı Sâlim ve diğerleri gibi *radiyallahu anhum* onların üstlerinin başlarının berbat olduğunu görünce (onlarla alay etmişlerdi). İşte bu ayeti kerime aralarından iman eden kimseler hakkında inmiştir.”

Mücâhid *rahimehullah* dedi ki: “Burada kastedilen zengin fakirle alay etmesidir.”

İbn-i Zeyd *rahimehullah* da şöyle demiştir: “Allah’ın günahlarını örtüp gizlediği bir kimse, günahlarını açığa çıkardığı bir kimse ile alay etmesin. Belki o kimsenin dünyada günahlarının açığa çıkarılması ahirette onun için bir hayırdır.”

Allah *azze ve celle* bu ayette mü’minlere insanları ayıplamayı, rencide etmeyi ve alaya almalarını yasaklamıştır. Ve ayıplanan toplumların, ayıplayanlardan daha hayırlı olabileceğini de bildirmiştir.

Kur’ân’ı Kerim’in başka ayetlerinde Allah *azze ve celle* insanları ayıplayanları kötülemiş ve onları elim bir azapla cezalandıracığını açıklamıştır.

“Sadaka vermekte gönülden davranan

mü’minlere dil uzatan ve ancak ellerinden geldiği kadar verebilenlerle alay eden kimselere bu davranışlarının cezasını Allah verir; onlara can yakıcı azap vardır.”³

Dünya hayatında zayıf mü’minleri ezen, alay eden, malını ve canını heba eden kâfirler ve diktatörler; yarın kıyamet gününde aynısını mü’minler tarafından kendilerine yapılacak, alay edilecek, onların bu rezil durumlarına mü’minler güleceklerdir.

İnkâr edenlere, dünya hayatı güzel görünür, onlar, inananlarla alay ederler, oysa Allah’a karşı gelmekten sakınanlar kıyamet günü onların üstünde olacaklardır. Allah dilediğini hesapsız şekilde rızıklandırır.”⁴

“Şüphesiz günahkârlar, (dünyada) iman edenlere gülerlerdi. Onlarla karşılaştıklarında kaş göz hareketiyle alay ederlerdi. Ailelerine döndüklerinde, (alaylarından dolayı) keyifleterek dönerlerdi. Mü’minleri gördüklerinde: “Şüphesiz bunlar sapıtmış” derlerdi. Hâlbuki onlar, mü’minleri denetleyici olarak gönderildiler. İşte o gün (ahirette) de iman edenler kâfirlere gülerler. Koltuklar üzerinde etrafa bakarlar. Kâfirler yaptıklarının cezasını buldular mı? (Elbette buldular.)”⁵

“Kadınlar da kadınları alaya almasınlar. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler.”

İslam âlimlerinin bazıları ayetin bu kısmında, kadınların bizzat zikredilmesi alay etme hususunda erkeklerden daha fazla olduğu içindir, demişlerdir. Ayetin başında ‘Bir topluluk diğer bir topluluğu alaya almasın’ ve bu bölümde ise ‘Kadınlar da kadınları alaya almasın’ cümleleri i toplumun diğer topluma, ferdin diğer ferde alay etmesini yasaklayan buyruklardır.

Müfessirler şöyle derler: “Bu buyruk Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hanımlarından Ummü Seleme *radiyallahu anha* ile alay eden sahabe hanımlar hakkında inmiş-

3 Tenvî 79

4 Bakara 212

5 Muttâfîfîn 29-36

2 El-Câmiu li ehkâmî’l-Kur’ân 19/386

Dünya hayatında
zayıf mü'minleri
ezen, alay eden,
malını ve canını
heba eden kâfirler
ve diktatörler; yarın
kıyamet gününde
aynısını mü'minler
tarafından
kendilerine
yapılacak, alay
edilecek, onların bu
rezil durumlarına
mü'minler
güleceklerdir.

tir. Şöyle ki Ummü Seleme beline beyazca bir kumaş parçası dolamış ve uçlarını arkasından sarkıtmış, bu bez de arkasından sürünüyordu. Aişe *radiyallahu anha*, Hafsa *radiyallahu anha*'ya: "Bunun arkasından sürüklediğine bak, sanki bir köpek dilini andırıyor, demişti, İşte onların alay etmeleri bu idi."⁶

Enes ile İbn-i Zeyd *radiyallahu anhuma* da şöyle demişlerdir: "Ayetin bu kısmı Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hanımları hakkında inmiştir. Kısısalığı sebebiyle Ummü Seleme'yi ayıplamışlardı."⁷

Aişe *radiyallahu anha* hakkında indiği de söylenmiştir. Eliyle Ummü Seleme'ye işaret ederek: "Ey Allah'ın Peygamberi o kısa boyludur, demişti."⁸

İkrime de İbn-i Abbas'tan şöyle dediğini rivayet etmektedir: "Huyey bin Ahtab'ın kızı Safiye, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelerek: "Ey Allah'ın Rasûlü dedi. Kadınlar beni ayıplıyorlar ve bana: "Ey iki Yahudinin kızı Yahudi kadın diyorlar" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Niye benim babam Harun, amcam Musa, kocam da Muhammed'dir demedin?"⁹ diye buyurdu. Yüce Allah da bu ayeti kerimeyi indirdi."¹⁰

"Kendi kendinizi ayıplamayın, birbirinizi kötü lâkaplarla çağırmayın."

İkinci Yasak: Ayıplamak ve Kötü Lâkap Takmak

İbn-i Abbâs, Mücâhid, Saîd bin Cübeyr, Katâde ve Mukâtil bin Hayyân *radiyallahu anhum* "Kendi kendinizi ayıplamayın." ayeti kerimesini: "Birbirinizi yermeyin, şeklinde açıklamışlardır."

İmâm Ahmed şöyle der: Ebû Cebire bin Dahhâk'dan rivayetine göre o, şöyle demiştir: "'Ve birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın.'" ayeti, biz Seleme oğulları hakkında nazil oldu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye geldiğinde, bizden iki veya üç ismi olmayan hiç kimse yoktu. Onlardan birisi bu isimlerden biriyle çağrıldığı zaman: 'Ey Allah'ın elçisi, o kişi bu isme öfkeleniyor' dediler de bunun

6 Esbâbu'n-Nuzûl lil Vâhidî 416

7 El-Beğavî 4/214

8 Tefsîru Ebî Leysî 3/264

9 El-Câmiu li ehkâmî'l-Kur'ân 19/388

10 El-Câmiu li ehkâmî'l-Kur'ân 19/388

üzerine: “Ve birbirinizi kötü lâkaplarla çağır-
mayın.” ayeti nazil oldu.”¹¹

Tabi bunu söylerken de iyi lâkapla çağırılması yasaklanmamaktadır. Nitekim Ebû Bekir *radiyallahu anh’ya*, eski manasına gelen “Atik” ve ya “Siddık” lakabı, Ömer *radiyallahu anh’ya*, hakla batılı ayıran manasına gelen “Faruk”, Osman *radiyallahu anh’ya* iki nur sahibi manasına gelen “Zinnureyn”, Ali *radiyallahu anh’ya* da toprak sahibi manasına gelen “Ebû Turâb”, Halid bin Velid *radiyallahu anh’ya* Allah’ın kılıcı manasına

“Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın. Biriniz diğerinizi arkasından çektiştirmesin. Biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz. O halde Allah’tan korkun. Şüphesiz Allah, tevbeyle çok kabul edendir, çok esirgeyicidir.”¹²

Allah *azze ve celle* iman eden mü’minlere ahlakî davranışlarının nasıl olacağını bu ayetle de bildirmektedir. Bu ve buna benzeyen ayetleri mü’minler kulaklarına küpe

gelen “Seyfullah”, Amr bin As *radiyallahu anh’ya* İslâm’ın dâhisi manasına gelen “Da-hiyet’ül-İslâm” lâkabı verilmiştir.

İmandan sonra fâsıklık ne kötü bir isimdir! Kim de tevbe etmezse işte onlar zalimlerdir.”

Ayetin son bölümünde ise Müslüman kardeşine kötü lâkap takan kişilerin fâsik olacağı bildirilmekte ve ayette geçen alay, ayıplama ve kötü lâkap takmadan dolayı tevbe etmeyen kimselerin zalim olacağı söylenmektedir.

mesabesinde bulundurmaları gerekmektedir. Rabbimizin bu ayette kötü zannı, tecesüs etmeyi ve gıybeti yasaklamaktadır.

“Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır.”

Üçüncü Yasak: Kötü Zan

Allah *azze ve celle* bu ayette zannın çoğundan mü’minleri sakındırmaktadır. Bir kısmının günah diye adlandırması bazı zanların günah olmayacağı anlaşılmaktadır. Bu meseleyi iyi anlamak için Ebû'l-A'lâ

11 Ebû Dâvûd

12 Hucurât 12

Mevdûdî'nin bu ayeti nasıl tefsir ettiğine bakmamız gerekecektir.

“Bu emri iyice kavrayabilmek için zannın kısımlarını ve zannın ahlâkî önemini ne olduğunu incelemek gerekir. Zannın bir kısmı ahlâken beğenilmiş ve dinen makbul görülerek övülmüştür. Söz gelimi Allah, Peygamber ve mü'minler hakkında hüsn-ü zanda bulunmak, sû-i zan duymaya bir neden olmadıkça insanlar hakkında güzel zanlar beslemek bu kategoriye girer.

Zannın ikinci kısmı, fiilen başka çare kalmaması durumundaki zandır. Örneğin mahkemelerde şahitler hakkında gerekli inceleme yapıldıktan sonra, galip zanna göre hüküm verilir. Çünkü mutlak gerçeği bilmek mümkün olmadığından şahitlerin ifadesine dayanarak bir karar verme zorunluluğu vardır ve galip zanna göre karar verilir. Bu bakımdan insanlar arasında karar verme zorunluluğu olan birçok muamelatta, mutlak gerçeği bilmek mümkün olmadığından galip zanna dayanılarak hüküm verilir.

Zannın üçüncü çeşidi de her ne kadar sû-i zan ise de günah sayılmayan, caiz olmak özelliği taşıyandır. Mesela: Bir kimse veya zümrenin yaşayış ve hareketlerinde yahut davranışlarında ve başkaları ile olan muamelelerinde hüsn-ü zanna layık olmayan görüntüler varsa ve buna sû-i zan duymak için makul sebepler mevcut ise, işte o zaman bu zan günah değildir. Böyle bir durumda şeriat asla kişinin ahmaklık sergileyerek mutlaka o hareketlere hüsn-ü zan göstermesini emretmiyor. Fakat bu caiz görülen sû-i zanın son sınırı, onun mümkün olan kötülüklerinden kurtulmak için ihtiyatla hareket etmekle yetinilmesidir. Daha ileri giderek, sırf zan üzerinde durarak o kişiye karşı herhangi bir muamelede bulunmak doğru değildir.

Dördüncü çeşit zan gerçekte günah olan zandır. Kişinin başka birine sebepsiz yere sû-i zan beslemesi veya başkaları ile ilgili kanaât ve görüşlerinde daima sû-i zanı ön

plana alması yahut dış görünüşleri ve hareketleri temiz iyi bir insan olduğunu gösteren kişilere sû-i zan beslemesidir. Bunun gibi, birinin herhangi bir sözü ve hareketinde iyilik ve kötülük ihtimali eşit olup bizim de sırf sû-i zandan hareket ederek onu kötülüğe yorumlamamız da günahdır. Mesela, iyi bir insan bir topluluktan kalkıp giderken kendi ayakkabısı yerine başka birinin ayakkabısını giyse, bizim de onun mutlaka çalmak niyeti ile yaptığına karar vermemiz gibi. Hâlbuki bu hareket dalgınlıktan da olabilir... İyi ihtimali bırakıp da kötü ihtimali tercih etmek sû-i zandan başka bir şey olamaz. Bu incelemelerden sonra zannın bizatihi bir davranış olarak yasak olmadığı meydana çıkmaktadır. Aksine, bazı durumlarda iyidir de, bazı durumlarda kaçınılmaz, bazı durumlarda bir dereceye kadar caiz olup daha fazlası caiz olmayandır. Bazı durumlarda da tamamen caiz değil ve yasaktır. Bu bakımdan zandan veya sû-i zandan mutlaka sakınınız buyrulmamış, ama çok fazla zan beslemekten sakının buyrulmuştur. Bu buyruğun arkasından, emrin sebebini açıklamak için de, bazı zanların günah olduğu buyruğu yukarıdaki buyruğa eklenmiştir. Bu ilahî uyarıdan, kişinin zanna dayanan bir kanaât elde etmeye çalışırken veya bir kimse hakkında karar vermek için harekete geçerken bunları düşünüp taşıyıp ölçmesi, bu zan ve tahminin günah olup olmayacağını göz önüne alması gerektiği sonucu çıkmaktadır. Hakikâten bu zan gerekli midir, böyle bir zan için makul sebeplerim var mıdır, kendisine dayanarak davranış gösterdiğim bu zan caiz midir gibi tedbirleri, Allah'tan korkan herkes elbette almalıdır. Zan ve tahminlerini alabildiğine başıboş bırakmak ve rastgele, sebepsiz olarak zanlara dayanmak Allah'tan korkmayan ve ahirette hesaba çekileceğini düşünmeyen kişilerin işidir.”¹³

Kötü zan beslemenin yasak olduğunu Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* birçok hadislerinde belirtmiştir. Bu hadislerden biri şudur:

13 Tefhimu'l-Kur'ân

Ebû Hureyre'den gelen rivayette, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Zandan sakının. Çünkü zan sözlerin en yalanıdır. Mütecessis olmayın, birbirinizin içyüzünü araştırmayın, birbirinizin sözlerine kulak kabartmayın, birbirinizle yarışmayın, birbirinizi çekememezlik etmeyin, birbirinize karşı buğzetmeyin, birbirinize sırtınızı dönmeyin ve ey Allah'ın kulları, kardeşler olun."¹⁴

"Birbirinizin kusurunu araştırmayın."

Dördüncü Yasak: Tecessüs Etmek (Kusurları Araştırmak)

Ayetin bu bölümünde Müslümanların kusurlarını araştırmak yasaklanmaktadır. Tecessüs; kötü bir maksada yönelik olarak gizli kusurları araştırmak demektir. Nitekim casus kelimesi aynı kökten türemiştir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bir hutbesinde Müslümanların kusurlarını araştıran kimseler hakkında şöyle dediği varit olmuştur:

"Ey diliyle Müslüman olup da, kalbine iman nüfuz etmemiş münafiklar! Müslümanlara eziyet etmeyin, onları kınamayın, kusurlarını araştırmayın. Zira kim Müslüman kardeşinin kusurunu araştırırsa, Allah da kendisinin kusurlarını açığa çıkarır. Allah, evinin içinde dahi olsa böylesini rezil rüsvay eder."¹⁵

"Biriniz diğerinizi arkasından çekıştirmesin."

Beşinci Yasak: Gıybet Etmek

Ayetin bu kısmında ise Müslüman kardeşinin gıybetinin haram olduğu vurgulanmaktadır.

Peki, Gıybet Nedir?

Gıybetin tanımını bizzat Allah Rasûlü tarafından şu şekilde yapılmıştır:

Ebû Hureyre radiyallah uanh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "Gıybet nedir, bilir misiniz?"

- Allah ve Rasûlü daha iyi bilir, dediler. Rasûlullah:

- "Gıybet, din kardeşini hoşlanmadığı bir şey ile anmandır" buyurdu.

- Söylenen ayıp eğer o kardeşimde varsa, ne dersiniz?" diye soruldu.

- "Eğer söylediğin şey onda varsa gıybet ettin; yoksa, o zaman ona iftira ettin demektir,"¹⁶ buyurdu.

Gıybet yapmak nasıl yasaklanmış ise gıybet yapılan bir ortamda bulunup, konuşanları dinlemekte yasaklanmıştır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Müslüman kardeşinin gıybetini yapanlara karşı savunan kimseleri Allah azze ve celle cehennem ateşinden koruyacağını haber vermiştir.

Ebû'd-Derdâ radiyallah uanh'dan rivayet edildiğine göre Nebî aleyhisselâm şöyle buyurdu:

"Kim, (din) kardeşinin ırz ve namusunu onu gıybet edene karşı savunursa, Allah da kıyamet günü o kimseyi cehennemden korur."¹⁷

Genel anlamda gıybet, dinimizin yasak-

14 Buhârî

15 Ebû Dâvûd

16 Müslim

17 Tirmizî

ladığı durumlardan biridir. Ancak gıybetin caiz olduğu yerlerde vardır. Bunlar ise;

1. Zulme uğramış kimse hâkimin karşısında zalimin kim olduğunu ve neler yaptığını anlatması.

2. Kötülüğün önlenmesi için bir başkasına anlatılması.

3. Fetva almak için.

4. Fıskı ve bid'atçılığı aşikâr olan kimse-den sakındırmak için.

5. Müslümanları başkaların şerrin kurtarmak için.

6. Bir kişi kötü lâkapla biliniyor ise (topal, sağır, şaşı gb) onu sırf tarif etmek için bu lâkaplı kullanmak caizdir. Şayet başka şeylerle tanınması mümkünse bu lâkapla tarif edilmesi caiz değildir.

"Biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz. O halde Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah, tevbeyle çok kabul edendir, çok esirgeyicidir."

Müslüman kardeşinin gıybetini yapan kimsenin hâli, ölmüş kardeşinin etini yiyen kimsenin hâli gibi denk tutulmaktadır.

İbn Abbâs *radiyallahu anhu* şöyle der: "Yüce Allah'ın gıybete böyle bir örnek vermesinin sebebi, ölen kişinin etini yemenin haram ve tiksinti veren bir şey olmasından ötürüdür. İşte gıybet de dinen haramdır ve nefsin çirkin gördüğü bir şeydir."

Katâde *rahimehullah* şöyle der: "Sizden herhangi bir kimse ölmüş kardeşinin etini yemeyi kabullenmediği gibi, aynı şekilde hayatta iken onun gıybetini yaptıktan da uzak durmalıdır. Gıybet yerine et yemenin kullanılması, Arapların böyle bir benzetme yapmayı alışkanlık haline getirmiş

olmalarıdır. Nitekim şair şöyle demiştir:

"Onlar etimi yiyecek olurlarsa eğer;
Ben arttırırım onların etlerini,
Şan ve şerefimi yıkarlarsa eğer;
Ben şan ve şereflerini yükseltirim onların."¹⁸

Ebû Dâvûd'un, süneninde Enes bin Mâlik'ten şöyle dediği kaydedilmektedir; Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Miraca çıkarıldığım sırada tırnakları bakırdan, yüzlerini ve göğüslerini tırmalayan bir topluluğun yanından geçtim. Bunlar kimlerdir, ey Cebrail, diye sordum, şöyle dedi: Bunlar insanların ellerini yiyen ve onların ırzlarına (namus, şeref ve haysiyetlerine) dil uzatanlardır."

"O halde Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah, tevbeyle çok kabul edendir, çok esirgeyicidir."

Ayetin son bölümünde ise Allah'tan korkmanın gereğinden bahsedilmekte ve kötü zan, tecessüs ve gıybet yapan kimselerin bir daha işlememek kaydıyla tevbe etmeleri istenilmektedir. Çünkü Allah *azze ve celle*'nin, tevbeleri çok kabul eden ve bağışlayan olduğu bildirilmektedir.

Özetleyecek olursak, açıklamaya çalıştığımız iki ayette Allah *azze ve celle*, mü'minlere şu hususları yasaklamaktadır:

- Alay etmek,
- Kötü lâkapta bulunmak,
- Kötü zanda bulunmak,
- Tecessüs etmek (kusurları araştırmak),
- Gıybet yapmak.

Rabbimiz bizleri küçük ve büyük günahlardan muhafaza etsin. İslâm kardeşliğini ilga edecek her türlü kötü ahlâktan bizleri uzak tutsun. Âmin.

'Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.'

18 El-Câmiu li ehkâmi'l-Kur'ân

İFK OLAYI

Bilal ÖZBUĞDAY

“Ashâbın zamanında bu iftirayı çıkaran, yayan, pohpohlayanların yerini günümüzde şirk ve küfür ehli olan necis Rafıziler almıştır. Bu taife, ifk hadisesinin günümüz davetçileridir. Allah azze ve celle'ye hamdolsun ki günümüzde bu taifeye karşı elleri, dilleri, kalemli ve canlarıyla mücadele edenler vardır.”

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah *azze ve celle'*ye, salât ve selâm ise O'nun Rasûlü Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem'e*, pâk âline ve ashabına olsun.

Bu ayki dergi başlığımız altında Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ve ashabını bir hayli sıkıntıya gark etmiş olan ve ashabın bir konuda daha eğitilmesini sağlayan “İfk Hadise”sinden bahsetmeye ve biz Müslümanlar üzerine de bu konudan çıkarılması gereken dersleri sıralamaya gayret göstereceğiz. Âdetimiz üzere önce konuyu kısaca hatırlatmak için zikretmeyle başlayacağız.

Bu olayı bizzat meselenin başrolündeki kişi olan annemiz Aişe *radiyallahu anha*’dan zikredeceğiz. O şöyle anlatmaktadır: “Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*, her gazveye giderken hanımları arasından birisini kura ile seçer ve kendisi ile beraber gazveye götürürdü. Beni Mustalık gazvesine de kura sonucu benimle çıkmıştı. Ben hicab ayeti nazil olduktan sonra Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* ile gazveye çıkmıştım. Ben devenin üzerindeki hevdec de taşıyordum. Bu şekilde yolumuza devam ediyorduk. Nihayet Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* bu gazvesini tamamladı ve dönüş yoluna düştük. Medine’ye dönüş yolunda bir yerde konakladığımız zaman hareket için ilan verilmişti. Bende ihtiyacımı gidermek için karargâhdan uzaklaştım. İhtiyacımı giderdikten sonra dönerken, boynumda Zafâr boncuğundan olan gerdanlığımı düşürdüğümü farkettim

ve onu aramaya koyuldum. Bu arayışım beni harekete yetişmekten alıkoydu. Hevdecimi deveye yüklemek ile sorumlu kişiler beni içerisinde zannederek deveye hevdeci yüklemişler. O dönemde kadınlar zayıf idiler. Benim de yaşıma küçük idi. Dolayısıyla içerisinde benim bulunmadığımı anlamamışlar. Ben ise ordu hareket ettikten sonra gerdanlığımı bulmuştum. Ordunun olduğu yere gelince kimsenin olmadığını gördüm ve benim olmadığımı anlar ve geri dönerler umuduyla beklemeye koyuldum. Uyuya kalmışım. Beni uyandıran şey ordunun arkasından gelen ve onlardan arta kalan eşyaları toplamakla görevli Safvan bin Muattal es-Sülemi *radiyallahu anh'*un “İnna lillahi ve inna ileyhi raciun” sözü oldu. Beni hicab ayetinden önce yüzümü gördüğü için tanıyabilmişti. Bende hemen onun sesine uyardım ve yüzümü örttüm. Bana bu cümleden başka hiçbir şey demeksizin deveyi hazır etti ve geri çekildi. Bende deveye bindim. Safvan devenin yularından tutarak çekti ve devam etti. Nihayet öğle vaktinde sıcaklığın bastırıldığı bir zamanda askerin konaklamış olduğu karargâha vardık.

Daha sonrasında ise Medine’ye ulaştık. Ben Medine’ye geldikten sonra bir ay süreyle hastalandım. İnsanlar iftirayı uyduran kişilerin sözlerini konuşup duruyorlardı. Ben ise hiçbir şeyin farkında değildim. Ancak Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den daha öncesinde alışık olduğum ince muameleyi görmeyişim beni şüphelendiriyordu. Rasû-

lullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in tüm yaptığı bana selam vermekten ibaretti. Nihayet hastalığımın sonu dışarı çıktım ve Mistah *radiyallahu anh*'un annesi ile birlikte ihtiyacımızı gidermek için bir yere doğru yürüyorduk. Geri dönerken Mistah'ın annesinin ayağı çarşafına takıldı ve Mistah *radiyallahu anh*'a beddua etti. Ben Bedir savaşına katılmış olan oğlu için kötü konuştuğu konusunda onu uyardım. Annesi ise O'nun ifk hadisesine bulaştığını ve Medine'de ben hasta iken olup biten her şeyi baştan sona anlattı. Ben odama dönünce Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'den babamın evine gitmek için izin istedim. Ve babamın evine gittim. Günlerce ağladım. O kadar çok ağlıyordum ki ne gözyaşım dindi ne de gözüme uyku girdi.

Rasûlü
Allah *sallallahu aleyhi ve sellem*, vahyin gecikmesi sebebi ile yakın çevresi ile bu konuyu istişare etti. Usame bin Zeyd *radiyallahu anh*'u ve Ali *radiyallahu anh*'uyu çağırarak görüşlerini sormuştu. Usame "Ey Allah'ın Rasûlü! O senin eşindir ve biz O'nun hakkında hayırdan başka bir şey bilmeyiz. O suçsuzdur ve temizdir." diyerek cevap vermişti. Ali *radiyallahu anh* ise "Bu konu hakkında sen daralmış değilsin. Bunun dışında pek çok kadın da mevcuttur. Cariyeye sor o sana doğruyu söyleyecektir." diyerek görüş belirtmişti.

Bunun üzerine Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* Berire'yi çağırarak O'ndan da görüş almıştı. Berire ise "Onda kuşkulandıracak hiçbir şey görmedim. Onun yaşı biraz küçüktür. Ailesi için hamur yapmaya dahi kalksa uyuyakalır da evcil hayvanlar o hamuru alır götürür." demişti.

Bunun üzerine Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* minbere çıkarak ailesi hakkındaki atılan iftiranın kendisini ve ailesini sıkıntıya düşürdüğünü dillendirmişti. Kendisinin, ailesi ve ismi geçen diğer kişi hakkında hayırdan başka bir şey bilmediğini söyledi. Ve bu iftirayı atanlar hakkında yapacakları konusunda kendisini kimin mazur göreceğini sordu. Bunun üzerine Evs kabilesinin reisi Sa'd bin Muâz ayağa kalkarak "Ey Allah'ın Rasûlü ben bu konu hakkında sana yardımcı olurum. Eğer bu kişi Evslilerden ise onun kafasını hemen uçururum. Eğer kardeşlerimiz olan Hazrecilerden ise sen bize emret emrini yerine getirelim" dedi. Bunun üzerine Hazrecilerden Sa'd bin Ubâde ayağa kalktı. Salih bir insan olmasına rağmen hamiyetin etkisinde kalarak Sa'd bin Muâz'a şu cevabı verdi: "Allah'a yemin ederim ki yalan söylüyorsun. Onu sen öldürmezsin. Öldürmeye gücünde yetmez. Eğer senin kabilenden olsaydı öldürülmesini arzu da etmezdin." Bunun üzerine Sa'd bin Muâz'ın amcasının oğlu Useyd bin Hudayr ayağa kalktı ve "Vallahi sen yalan söylüyorsun. Andolsun onu öldüreceğiz, sen bir münafıksın ve münafıkları savunmak üzere tartışıyorsun." dedi. Evs ve Hazrec kabileleri galeyana geldi. Öyle ki Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* minberin üzerinde dururken az daha birbirileri ile vuruşacaklardı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* her iki tarafı da sakinleştirdi. O gün boyunca ağlayıp durdum. O kadar çok ağladım ki ciğerlerim parçalanacak sandım. Ben bu halde iken Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* geldi. Selam verdi ve oturdu. Bu söylenenler söylendiğinden beri oturmamıştı yanımda. Hakkımda hiçbir vahiy gelmeksizin bir ay geçmişti.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* "Senin hakkında bana şunlar şunlar ulaştı. Eğer

sen bunlardan uzaksan Allah seni temize çıkaracaktır. Eğer bir günah işlediysen Allah'tan mağfiret dile ve ona tevbe et. Şüphesiz kul itiraf ettikten sonra tevbe ederse Allah onun tevbesini kabul eder." dedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* sözlerini bitirince gözyaşları kesildi. Babamdan ve annemden Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in söylediklerine cevap vermesini istedim. Her ikisi de ne cevap vereceklerini bilmediklerini söyledi. Ben de bunun üzerine dedim ki: "Allah'a yemin ederim ki kesinlikle biliyorum ki siz bu sözleri işitip durdunuz ve nihayet bu sözler içinizde yer etti ve anlatılanları tasdik edecek hâle geldiniz. Andolsun ki sizlere suçsuz ve günahsız olduğumu söyleyecek olsam beni tasdik etmeyeceksiniz. Eğer hehangi bir konuda size itirafta bulunacak olsam - ki Allah benim ondan beri ve uzak olduğumu biliyor.- o takdirde beni doğrulamaya kalkışacaksınız. Bana düşen Yusuf'un babasının söylediği gibi güzelce sabretmektir. Sizin o anlattıklarınıza karşı Allah'tan yardım dilerim." Daha sonra yüzümü diğer tarafa çevirdim ve yatağıma yattım. Allah'tan benim hakkımda bir ayet indireceğini beklemiyordum. Ancak Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e ilham veya rüya yoluyla Allah'ın beni temize çıkaracağını zannediyordum. Henüz Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*, çıkmamıştı ki vahiy nazil oldu. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yüzü gülüyordu. Ve suçsuz olduğumu Allah *azze ve celle*'nin bildirdiğini söyledi. Anne ve babam ise Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e kalkıp teşekkür etmemi istediler. Ben ise yalnızca Allah *azze ve celle*'ye hamd ve şükür edeceğimi söyledim.

Allah *azze ve celle* benim hakkımda şu ayetleri indirmişti: "(Peygamber'in eşine) bu ağır iftirayı uyduranlar şüphesiz sizin içinizden bir gruptur. Bunu kendiniz için bir kötülük sanmayın, aksine o, sizin için bir iyiliktir. Onlardan

her bir kişiye, günah olarak ne işlemişse (onun karşılığı ceza) vardır. Onlardan (elebaşlık yapıp) bu günahın büyüklüğünü yüklenen kimse için de çok büyük bir azap vardır. Bu iftirayı işittiğinizde erkek ve kadın müminlerin, kendi vicdanları ile hüsn-ü zanda bulunup da "Bu, apaçık bir iftiradır." demeleri gerekmez miydi? Onların (iftiracıların) da bu konuda dört şahit getirmeleri gerekmez miydi? Mademki şahitler getiremediler, öyle ise onlar Allah nezdinde yalancıların ta kendisidirler. Eğer dünyada ve ahirette Allah'ın lütuf ve merhameti üstünüzde olmasaydı, içine daldığınız bu iftiradan dolayı size mutlaka büyük bir azap isabet ederdi. Çünkü siz bu iftirayı, dilden dile birbirinize aktarıyor, hakkında bilgi sahibi olmadığınız şeyi ağızlarınızda geveleyip duruyorsunuz. Bunun önemsiz olduğunu sanıyorsunuz. Hâlbuki bu, Allah katında çok büyük (bir suç) tur. Onu duyduğunuzda "Bunu konuşup yaymamız bize yakışmaz. Hâşâ! Bu, çok büyük bir iftiradır." demeli değil miydiniz? Eğer inanmış insanlarsanız, Allah, bir daha buna benzer tutumu tekrarlamaktan sizi sakındırıp uyarır. Ve Allah ayetleri size açıklıyor. Allah, (işin iç yüzünü) çok iyi bilir, hüküm ve hikmet sahibidir. İnananlar arasında çirkin şeylerin yayılmasını arzulayan kimseler için dünyada da ahirette de çetin bir ceza vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz. Ya sizin üstünüze Allah'ın lütuf ve merhameti olmasaydı, Allah çok şefkatli ve merhametli olmasaydı (haliniz nice olurdu)! Ey iman edenler! Şeytanın adımlarını takip etmeyin. Kim şeytanın adımlarını takip ederse, muhakkak ki o, edepsizliği (yüzkızartıcı suçları) ve kötülüğü emreder. Eğer üstünüzde Allah'ın lütuf ve merhameti olmasaydı, içinizden hiçbir kimse asla temize çıkamazdı. Fakat Allah dilediğini arındırır. Allah işitir ve bilir."¹ Böylelikle günahsız olduğum ispatlandı.

Özetleyecek olursak Aişe *radiyallahu anha* hakkında bu iftirayı uyduranların başında Abdullah bin Ubeyy bulunmaktadır. Müslümanlardan bu iftiraya bulaşıp onu taşıyanlar ise sayıları sekiz on kişilik bir grup olmasına

Münafıklar ve tağutlar, Müslümanlar arasına empoze etmek istedikleri fikirleri, çeşitli yollar ile insanlara fısıldamaktadırlar. Bundan gafil kalan Müslümanlar ise kâfirlerin ve tağutların bu planlarından habersiz, Müslümanlara aynı şeyi fısıldayarak onların bu plânlarına hizmet etmiş olmaktadır.

rağmen bilinenler; Hassân bin Sâbit, Mistah bin Üsâse, Hamne binti Cahş'dır.

ÇIKARILACAK DERSLER

1. Müslümanlar için bu hadisesin bir eğitim olması ve dillerini eğitmeleri gerektiği kaçınılmaz bir gerçektir.

Bu olay, Müslümanları eksik kaldıkları belli konularda eğiten bir olaydı. Ashâb, böyle bir olay ile belkide ilk defa karşılaşı-

yordu. Dolayısıyla almaları gereken tavırları, takınmaları gereken tutumları Allah *azze ve celle*'nin istediği şekilde olmadı. Şahitleri olmayan insanların bu iddialarına vermele-ri gereken cevap, bunun bir yalan ve iftira olduğu gerçeğini onlara söylemeleri idi. Ancak ashâptan çok azı hariç matlûb olan bu davranışı sergileyemedi. İnsanları ifk hadisesinde tavırları açısından dört başlıkta incelememiz mümkündür.

a) Bu yalanı ve iftirayı duyar duymaz Allah *azze ve celle*'nin sonrasında indireceği ve arzu ettiği tavrı sergileyen Müslümanlar. Yani bunun bir yalan ve iftira olduğunu yayan insanlara karşı hakkı haykıran insanlar. Ebû Eyyub el-Ensârî ve hanımı gibi.

b) Bu yalanı ve iftirayı desteklemeyip, bunun yalan olduğunu bilen, bu şekilde

inanarak bunu yayan kimselere karşı gerekli tepkiyi vermeyen Müslümanlar. Ashâbın birçoğu gibi

c) Bu iftirayı kendileri çıkarmamasına rağmen bunun yayılmasına ve Müslümanlara zarar vermesine dilleri ile sebebiyet veren Müslümanlar. Hassân bin Sâbit, Mistah bin Usâse, Hamne binti Cahş gibi.

d) Bu iftirayı çıkarıp, Müslümanların arasını açmaya, İslâm'a zarar vermeye, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i karalamaya çalışan münafıklar. Abdullah bin Ubeyy bin Selul gibi.

Allah *azze ve celle*'nin ayette de belirttiği gibi bu olay insanlar tarafından şer olarak telakki edilebilir ancak bu olay ile İslâm toplumu eksik kaldığı bir noktada ilahî bir terbiye ile eğitiliyordu.

"Bu iftirayı kendiniz için kötü bir şey sanmayın. Aksine o sizin için bir hayırdır."

Bu ayet hayatımızın tamamını kapsamaktadır. İnsan cahil olduğundan Rabbinin olaylardaki hikmetini bilmediğinden olayları zahiri ile değerlendirerek olaylar hakkında kanâat sahibi olmaktadır. Ancak insan cahildir ve acelecidir. Olayları da yorumlar-ken fıtratın da ki bu özellikler ile yorumlamaktadır. Dolayısıyla olayları farklı değerlendirmektedir. Belirttiğimiz gibi şer gibi gözüken ifk hadisesi ile İslâm toplumu eğitim adına ve şeriat adına birçok esas kazanmıştır. Eğitim olarak kazandıklarının altını çizdik, şeriat olarak kazandıkları ise belli şerî hükümlerin bu olay ile sabit olmasıdır. Müslümanlar için ifk hadisesi bir musibet, aynı zamanda bir eğitim vesilesidir.

Müslümanların önemsemediği ama üzerinde hassasiyetle durmaları ve kendilerini dili koruma konusunda eğitmeleri gerçeği inkâr edilemez bir sorundur. İfk hadisesinde de gördüğümüz üzere birkaç cümleden ibaret şeyler ile Müslümanlar birbirlerine kılıç çekecek duruma gelmişlerdir.

Günümüz Müslümanları da ara ara bu tür vakıalar ile dilleri konusunda imtihan edilmektedirler. Ve ne yazık ki genel itibarıyla bu imtihanın sonu hüsrân ile sonuç-

lanmaktadır. Çok az Müslüman hariç bu konuda nefesine yenilmekte ve dili ile farklı mecralara istemeden de olsa hizmet etmektedir. Münafıklar ve tağutlar, Müslümanlar arasına empoze etmek istedikleri fikirleri, çeşitli yollar ile insanlara fısıldamaktadırlar. Bundan gafil kalan Müslümanlar ise kâfirlerin ve tağutların bu planlarından habersiz, Müslümanlara aynı şeyi fısıldayarak onların bu plânlarına hizmet etmiş olmaktadır. Müslümanların ellerinde delil olmaksızın

birilerini karalamaları, onlara ajan demeleri, başka mecralara çalıştıklarını iddia etmeleri kimin lehinedir. Tağutların lehine mi yoksa Müslümanların lehine midir? Müslümanların bunu durup düşünmesi ve tefekkür etmeleri gerekmektedir. Müslümanların birbirilerine karalamakta ise ellerindeki yegâne delilleri fâsık, kâfir, münafık tağutların cümlelerin arasına serpiştirdiği, ima ettiği birkaç cümledir. Allah *azze ve celle*, bizlere fasıktan gelen haberi dahi araştırma sorumluluğu yüklemişken, bizlere açıkça düşmanlıklarını hâl dilleri ile ifade eden, kâfir, münafık, tağutların haberlerine inanmamız ne kadar doğrudur? Her Müslüman, tağutlar tarafından irili ufaklı kumpaslara maruz kalmışken, bir başka kardeşinin de bu kumpaslara maruz kalabileceğine ihtimâl vermelidir. İnsanlar tarafından kendisine karşı beklediği hüsn-ü zannı kardeşine de göstermelidir. Bunun aksine hareket eden Müslümanlar dilleri ile tağutlara hizmet et-

mişlerdir. Tağutları amaçlarına yaklaştırmışlardır. Onların amaçları, Müslümanlar arasına fitne tohumlarını ekmek, onları paramparça etmek, birbirlerine güvensiz hale getirmektir. Zannetmeyelim ki amaçları, topu, tüfeği olmayan ve Allah *azze ve celle*'nin dinini yaymaktan başka görevleri olmayan Müslümanların içerisine insanlar yerleştirerek Müslümanlardan haberdar olmaktadır. Allah *azze ve celle*, bizleri onlara, haberimiz olduğu ve olmadığı halde hizmet etmekten muhafaza etsin.

2. Bu iftiranın günümüz davetçileri Rafızîlerdir.

Ashâbın zamanında bu iftirayı çıkaran, yayan, pohpohlayanların yerini günümüzde şirk ve küfür ehli olan necis Rafızîler almıştır. Bu taife, ifk hadisesinin günümüz davetçileridir. Allah *azze ve celle*'ye hamdolsun ki günümüzde bu taifeye karşı elleri, dilleri, kalemleri ve canlarıyla mücadele edenler vardır. Allah *azze ve celle*, bu kardeşlerimizin sayılarını çoğaltsın.

Rafızîler'in Aişe *radiyallahu anha* Hakkındaki Görüşleri

a) Muhammed Bakır el-Meclisî şöyle der: "Bera konusunda bizim akidemiz şudur; Biz dört puttan ve dört kadından beriyiz. Dört put; Ebû Bekir, Ömer, Osman, Muaviyedir. Dört kadın ise; Aişe, Hafsa, Hind, Ümmü Hakem'dir. Aynı zamanda bunlara tabi olanlardan ve gruplarından da beriyiz."²

b) Ebû Cafer et-Tûsî kitabında şöyle der: "Aişe, Ali ile savaşında ısrarlıydı ve bundan tevbe de etmedi. Bu, O'nun küfrüne ve küfür üzere kaldığına delalet etmektedir."³

c) Ayyaşî, Hicr sûresinin 44. ayetini "Onun (cehennemin) yedi kapısı vardır ve her kapıya onlardan bir grup ayrılmıştır." tefsir ederken şöyle der: "Cehennemin yedi kapısı vardır... O kapıların altıncısı asker içindir..."⁴ Rafızîler'in başka kaynakları da belirtmektedir ki "Asker" den kasıt Aişe *radiyallahu anha*'dır.

2 Hakkı'l-Yakîn

3 El-İktisadu Fî Mâ Yeteallaku Fî'l-İtikad 36

4 Tefsiru Ayyaşî

Âlimlerin Aîşe *radiyallahu anha*'ya İftira Edenler Hakkındaki Görüşleri

Kurtûbî bu konu hakkında âlimlerin görüşlerini şu şekilde ifade etmektedir; "Hişâm bin Ammâr dedi ki: "Ben Mâlik'i şöyle derken dinledim: "Ebû Bekir ve Ömer'e söven te'dib edilir. Aîşe *radiyallahu anha*'ya söven ise öldürülür, çünkü Allah *azze ve celle* "Eğer mü'minler iseniz bunun gibisine ebediyyen dönmeyesiniz diye Allah size öğüt verir" diye buyurmaktadır. Buna göre Aîşe *radiyallahu anha*'ya söven bir kimse Kur'ân'a muhalefet etmiş olur. Kur'ân'a muhalefet eden kimse de öldürülür.

İbnu'l-Arabî der ki: "Şafî âlimleri, Aîşe *radiyallahu anha*'ya söven kimse, sair mü'minler hakkında olduğu gibi te'dib edilir. Allah *azze ve celle*'nin: "Eğer mü'minler iseniz." buyruğu Aîşe *radiyallahu anha* hakkında bu işin küfür olduğu manasına değildir. Bu Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in "Herhangi bir kimsenin komşusu onun eziyet verici hallerinden emin olmadığı sürece o kişi iman etmiş olmaz."⁵ anlamındaki hadise benzetmektedir. Şayet Aîşe *radiyallahu anha*'ya söven kimseden imanın kaldırılması hakikât anlamında olsaydı, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in "Zina eden bir kimse, zina ettiği vakit mü'min olarak zina etmez."⁶ hadisinde olduğu gibi, hakikat manasına kullanılmış olurdu. Biz deriz ki: Durum sizin iddia ettiğiniz gibi değildir, çünkü ifk hadisesine karışanlar o tertemiz Aîşe *radiyallahu anha*'yı hayâsızca bir iş işlemekle nitelendirip ona iftirada bulundular. Yüce Allah'ın kendisinin uzak olduğu bir işi ona nisbet ederek söven herkes Allah'ın hükmünü yalanlayan bir kimsedir. Allah'ı yalanlayan bir kimse de kâfirdir. İşte Mâlik'in bu görüşünün izlediği yol budur. Bu da gören, basiret sahibi kimseler tarafından açıkça görülen

bir husustur. Eğer bir kimse, Aîşe *radiyallahu anha*'ya Allah'ın kendisinin uzak olduğunu bildirdiği hususun dışında bir sözle sövecek olursa, o kimsenin cezası te'dib edilmesidir."⁷

3. İnsanlar birbirlerine karşı adaleti hiç bir zaman yitirmemelidirler.

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu konuyu istişare ettiği kişilerden biri de eşi Zeyneb binti Cahş'dır. Zeyneb *radiyallahu anha* ile Aîşe *radiyallahu anha* arasında konumları itibari ile bir çekişme söz konusu idi. Bu bilinen bir şeydi. İstişare ettiği zaman, bu konu hakkında bir bilgisi olup olmadığına şöyle cevap verdi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi görmediğimi gördüm, iştmediğimi işittim demem. Allah'a yemin olsun ki Aîşe hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum."

Bu konuşmadan çıkarmamız gereken şey; insanlar, gruplar, cemaatler, topluluklar aralarında irili ufaklı çekişmeler olsa dahi birbirlerine karşı adaletli olmalıdırlar. Bir insanı, cemaati, grubu eleştirirken yanlışlıklarını ifade ederken adaletli olunmalıdır.

Allah *azze ve celle* şöyle buyurmaktadır: "Bir kavme olan kininiz sizi adaletsizliğe sevk etmesin."⁸

Belli sebeplerden dolayı eleştirdiğimiz Müslümanları, cemaatleri sanki hiçbir iyilikleri yokmuşçasına adaletsizce eleştirmek veya bu eleştirileri kendi lehine çevirmeye çalışması Müslümanın ahlâkı değildir. Müslüman eleştirisinde adaletli olmalıdır. Müslüman terazisini eleştiride de Kur'ân ve sünnet edinmelidir. Eleştiri yaparken adaleti elden bırakmamalıdır.

4. Kişinin delil olmaksızın birşeyi söylemesi yalandır.

Belli sebeplerden dolayı eleştirdiğimiz Müslümanları, cemaatleri sanki hiçbir iyilikleri yokmuşçasına adaletsizce eleştirmek veya bu eleştirileri kendi lehine çevirmeye çalışması Müslümanın ahlâkı değildir. Müslüman eleştirisinde adaletli olmalıdır. Müslüman terazisini eleştiride de Kur'ân ve sünnet edinmelidir. Eleştiri yaparken adaleti elden bırakmamalıdır.

5 Muttefekûn Aleyh

6 Buhârî

7 Kurtûbî Tefsiri 12/324

8 Maide 8

İnsanın bilmediği bir konuda açık delilleri ve şahitleri olmaksızın konuşması, birşeyi iddia etmesi yalandır. Kişi de yalancıdır. Ayetin zahiri açıkça bunu vurgulamaktadır. Bir iddiada bulunup şahit getirmemesi insanı, yalancı konumuna düşürmektedir.

Bu ayet ile sabit olmuş ahkâm ise; iddiasını kanıtlamayan iftiracıya seksen kırba vurulur. Şahitliği kabul edilmez, yalan ile itham edilir. Özellikle zina iddiasında bulunanların dört şahit getirmesi gerekmektedir. Aksi takdirde iftiracı sayılırlar. Üç kişi bile olsa iddia eden, dördüncü şahıs bulunmadığı zaman üç kişi iftiracı hükmündedir. İslâm şeriatın da had uygulanır. Zaten bu olayın akabinde de Hassân bin Sâbit, Mistah bin Usâse, Hamne binti Cahş'a Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* seksener kırba vurmuştur. Burada değinilmesi gereken noktalardan bir tanesi de İbn-i Selûl'e niçin ceza verilmediğidir. Âlimler bu konuda ihtilaf etmişlerdir. Bu konuda doğruya en yakın olan görüş ise İbn Kayyım'ın ifade ettiği gibi bütün fitnenin başı olmasına rağmen iftirayı kendisinden değil de başkalarından naklediyormuşçasına şekillendirip yaydığından ötürüdür. Dolayısıyla Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* O'na had cezası uygulamamıştır. Ahirette ise azabın en şiddetlisine gark olacaktır.

5. Kişinin beklenmediği yerden imtihan edilmesi

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*, daveti ve hayatı boyunca çeşit çeşit sıkıntılar ile karşılaşmıştı. Ama bu seferki musibet ve sıkıntı çok farklıydı. Ve Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*, hiç beklemediği bir yerden münafıklar tarafından karalamaya çalışılmaktaydı. Ramazan el- Bûtî bunu şu şekilde ifade etmektedir: "Bu olay Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in karşılaştığı, düşman eziyet ve hilelerinin en çetin halkalarından birisidir. Ve bu eziyet daha öncekilerin hep-

sini unutturacak derecede ağır gelmişti nefesine. Bu da yine münafıkların kötü karakterinin eseri olmuştu. Zira münafıklar diğer bütün düşmanlardan çok daha alçak, hileleri daha ustaca ve zararlıdır. Çünkü fırsatlar ve imkânlar onlara daha çok elvermektedirler. İşte ifk olayı da münafıklara özgü hıyanetlerden birisidir. İşte bu olay da Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i diğerlerinden daha değişik bir derecede üzmüştü. Çünkü daha önce geçenleri, ondan gelen nakillerle öğrendiğimiz üzere olağan çileler olarak göğüslemiş ve onlara tahammül için nefsi-ni zorlamıştı. Çıktığı büyük davet yolunda bu çileler sürpriz değildi, zaten beklenecek cinstendi. Ama bu umulmadık bir fecaat, geçirilmesi ve hazmı mümkün olmayan şeydi. Bugün başka bir gündü. Bir şayia ki eğer doğru çıksa, insan haysiyet ve şerefi için onulmaz bir yara, mânevî ve ailevî bir leke olacaktı. Ama aslı olmasa da, bu şayia insan ruh ve vicdanına ettiği etki bakımından, öbür eza ve cefa ile kıyaslanı azdı."⁹

Sonuç olarak; Müslümanlar akidelerini, inanç esaslarını öğrendikleri gibi dillerini tutmayı da öğrenmelidirler. Bunun ile beraber özellikle Müslümanların hakkındaki iftira ve karalama kampanyalarına karşı sadece susarak değil, buna karşı çıkarak tavırlarını ortaya koymalıdır. Ayrıca şahitleri olmayan, delilleri olmayan hiçbir konuyu ilk ağızdanmış gibi anlatmamalıdır. Delillerinin sadece "mı" lı, "miş" li cümlelerden ibaret olduğu cümleleri kullanmaktan son derece uzak durmalıdırlar. Allah *azze ve celle* hepimizi bu ahlâk ile ahlâklan kullarından eylesin.

"Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir."

9 Fıkhu's-Sîre

GÜZEL AHLÂK İLE KÖTÜ AHLÂK HİÇ BİR OLUR MU?

Tercüme: Hüseyin Oral

“Peygamberin davetinin kabul görmesinin ve başarıya ulaşmasının temelinde yatan en önemli etkenlerden biride hiç şüphesiz burada sayılan güzel ahlâk örnekleri olduğunu gözden kaçırmamalıyız.”

İnsanı Allah *azze ve celle*'ye yaklaştıran en güzel amellerden biri güzel ahlâktır. Allah *azze ve celle*'den en çok uzaklaştıran amel ise kötü ahlâktır. Ahlâkı kötü olanla güzel olan kimse arasında ciddi farklar vardır. İnsanların ahlâk bakımından en üstünü Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'dir. Allah onun için “*Muhakkak ki sen en üstün ahlâk üzeresin.*”¹ diye buyurmaktadır. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: “*Sizlerden bana en sevimli olanınız ve kıyamet günü bana en yakın olanınız en güzel ahlâk sahibi olanlarıdır.*”² diye buyurmuştur. Kim kıyamet günü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e yakın olmak istiyorsa ahlâkını güzelleştirmesi gerekiyor. Kiminde ahlâkı kötü olursa bu kimseler kıyamet gününde Peygambere en uzak konumda olacak kimselerdir. İnsan bazen sadece güzel ahlâk sahibi olmasıyla, geceleri ibadet eden gündüzleri oruç tutan kimselerin derecesine bile erişebilir. Örneğin kimileri vardır ara-sıra gece namazı kılar, çoğu kez nafile oruç tutmayabilir. Fakat son derece üstün bir ahlâka sahiptir. Kimileride vardırki gece namazına sürekli devam eder, gündüzü çoğu kez oruçlu geçirmeye çalışır. Fakat kötü bir ahlâka sahiptir. İşte nafile ibadetlere düşkün olmasa bile ahlâkı düzgün olan kimse bu ibadetleri sürekli yapıpta ahlâkı kötü olan kimseye yetişir. Hatta onu fazilette geride bile bırakabilir.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* efen-

dimize bir kadından bahsederler. Bu kadın daima oruç tutar ve gece kıyamına devam edermiş. Bu kadın hakkında Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* “*O kadın cehennemdedir.*” diye buyurur. Çünkü komşularına dili ile eziyet etmektedir. Bizler bazen görünüşe aldanabilir, insanların yaptıkları amelle-re bakarak, çok hayırlı ameller yaptıklarını düşünerek iyi kimselerden olduklarını, hat-ta cennetlik dahi olduklarını düşünebiliriz. Ama Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* du-rumu bu şekilde değerlendirmiyor. Aynı zamanda insanların diğer insanlarla olan ilişkilerinide göz önünde bulundurarak etraflarına verdikleri eziyete görede değerlendiriyo. Salih amelleri var olsada o amel-leri iptal eden bir durumun var olup olma-dığınıda göz önünde bulunduruyor.

Nice insanlar vardır günümüz iletişim araçları ile etraflarına sürekli zarar verici eylemlerde bulunmakta, insanlarla alay ederek, iftiralar atarak, küçümseyerek, yalan söyleyerek ve daha birçok vesile ile insanların haklarına girmektedirler. Kimle konuşsa veya herhangi bir diyalogda bulun-sa mutlaka kendisinden eziyet görmekte,-rahatsızlık duymaktadır.Bu durumda olan kimseler elbette güzel ahlâka sahip kimseler-le eşit konumda olamaz, eşit tutulamazlar.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Mü-min seven ve sevilendir.*”³ buyurmuştur. Onu bu derece sevdiren şey ahlâkının güzelli-

1 Kalem 4

2 Tirmizi

3 Hâkim el-Müstedrek

ğidir. Zaten sevmeyen ve seilmeyen kimsede hiç kimseye bir hayır dokunmaz. Ahlâkı güzel olan mümin, bir meclise girse iltifat görür bir yerde otursa insanlar onun yanında bulunmaktan memnuniyet duyarlar.

Fakat kalbi katı olan, kibirli, dünya işlerini bilip dururken ahiretle alâkalı hiçbir bilgisi olmayan, daima Allah'ın kendilerine gazab ettikleri kimseler her yerde insanlara bağırıp çağırırlar. Kimse ile geçinemezler, akşam olunca bir ceset gibi kendilerini yatağa atar, namaz, zikir yada başka bir ibadetlede meşgul olmaları. Durumlarının böyle olması her zaman Allah *azze ve celle*'nin kendilerini sevdiği kimselerle aralarında bir fark bulunmasını gerektirmektedir. Enes bin Mâlik şöyle buyurur: "*Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e dokuz yıl boyunca hizmet ettim, bu hizmetim sürecinde beni hiç kınamadı, azarlamadı ve yaptığım bir yanlış için hiçbir zaman bunu niçin böyle yaptın bile demedi. Ben onun elinden daha yumuşak hiçbir ipeğe bile dokunmadım.*"⁴ İşte Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yüce ahlâkı böyle idi. Hizmetçisi bir şeyi unutsa, yanlış yapsa bile hiçbir zaman niçin böyle yaptın, niçin şu dediğimi yapmadın dahi demiyor. Anlayışla karşılayabiliyor. İşte bu ahlâkı kendimizde oluşturabiliyormuyuz? Bizlerinde hizmetçilerimiz, çalıştırdığımız işçilerimiz var. Onlara Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Enes bin Mâlik'e davrandığı gibi güzel ahlâk ile muamelede bulunuyor, kızmadan, (Allah korusun) sövmeden, bağırıp çağırmadan, dövmeden güzellikle davranabiliyormuyuz diye kendimizi bir mukayeseden geçirmemiz gerekiyor.

Zamanımızda öyle hadiseler oluyorki insanlar birden bire sinirleniyor, en ufak şeyden dahi birden bire parlayarak öfkelenmekte, trafikte yolunu kesen, yolda kar-

sısına çıkan, kendisine yan bakan birini öfkelenip silahını çekerek öldürebilecek kadar vahşileşebiliyor.

Kur'ân ve sünneti anlama konusunda kendilerini örnek aldığımız sahabiler ise başlarına böyle bir durum geldiği zaman bakın ne yapıyorlar.

Ömer bin Hattâb *radiyallahu anh*'un yanına bir gün bir adam gelerek ona kötü sözler söyler, hatta ona söver bu duruma Ömer bin Hattâb çok öfkelenince orada oturanlardan biri "*O mü'minler ki öfkelerini yutar, insanları affederler. Allah iyilikte bulunanları sever.*"⁵ mealindeki ayeti okur. Bu ayeti duyan Ömer bin Hattab o adama kızmadığı gibi birde o adama iyilikte bulunur.

Bir diğer hadise de Ali bin Hüseyin Zeynel Abidin *radiyallahu anhum*'nın başından geçer. Yine bir adam yanına gelip, ona kötü sözler söylemeye, sövüp, saymaya başlayınca adamı yanına çağırır. Adam "Niçin senin yanına gelecekmişim?" deyince, ısrar eder. Adamı yanına oturtur. "Senin böyle sövüp saydığını arkadaşlarımdan birileri duyacak olusa senin üzerine yürümelerinden, sana zarar vermelerinden endişe ediyorum." der. Ardından sırtında giymiş olduğu güzel bir elbise

vardır. Onu çıkarıp adama "Al bu benden sana hediye." der. Adam çok şaşırır, ardından "Başka bir ihtiyacın varmı?" diyede sorar adam gördüğü bu yumuşaklık ve ıkrandan sonra çok utanır. Ardından "Ben şahitlik ediyorumki sen Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'in neslinden birisin." diyerek oradan ayrılır.

Böylesine yüce bir ahlâk örneği ancak kalbi imanla dolu, peygamber neslinden ve onun sahabesinden sadır olabilir. Sahih'ul-Cami'de yer alan bir hadiste Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur:

**Rasûlullah
sallallahu
aleyhi ve sellem
"Mümin seven
ve sevilendir."
buyurmuştur. Onu
bu derece sevdiren
şey ahlâkının
güzelliğidir.
Zaten sevmeyen
ve seilmeyen
kimsede
hiç kimseye bir
hayır dokunmaz.
Ahlâkı güzel
olan mümin, bir
meclise girse iltifat
görür bir yerde
otursa insanlar
onun yanında
bulunmaktan
memnuniyet
duyarlar.**

"Kötü ahlâk, sirkenin balı bozduğu gibi salih amelleri bozar, ifsad eder."⁶ Evet, sirke ile bal birbirine nasıl zıt tatlar içerir. Bal ile sirkeyi birbirine karıştırıp yemek mümkünmüdür? İşte bal namazlarımız, salih amellerimiz mesabesinde, sirke ise kötü ahlâkımız mesabesindedir. Ne kadar salih amelimiz olursa olsun, şeytan bizleri belkide bu salih amelleri yapmaktan, hatta ertelemekten dahi alıkoyamaz. Fakat şeytan ahlâkımızı kötü kılacak şeylerle bizi kandırarak işlediğimiz nice amelleri ifsat edip, üzerimizde başarılabılır. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Cebrail *aleyhisselam* kendisine ilk defa mağarada iken asıl suretindeki altıyüz kanadı ile görüldüğünde dehşete kapılıp evine dönüyor ve evine gelip "Beni örtün." diyerek sakınlaşıyor. Ardından olup bitenleri kadınların efendisi Hatice an-ne-mi-ze anlatınca O Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* efendimize kendisinin güzel ahlâk üzere olduğunu, misafire ikram ettiğini, akrabaya iyilikte bulunduğunu, emin ve güvenilir olduğunu, zayıflara düşkünlere yardım ettiğini hatırlatıp Allah *azze ve celle*'nin kendisini asla mahcup etmeyeceğini, aynı zamanda başarıya ulaştıracağını hatırlatıyor.

Peygamberin davetinin kabul görmesinin ve başarıya ulaşmasının temelinde yatan en önemli etkenlerden biride hiç şüphesiz burada sayılan güzel ahlâk örnekleri olduğunu gözden kaçırmamalıyız.

Allah *azze ve celle*, Rasûlû *sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında "Allah'ın rahmeti sayesinde

sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi."⁷ buyuruyor. Bu ayeti kerime Allah *azze ve celle*, Rasûlû *sallallahu aleyhi ve sellem*'i "Şayet ahlâkın kötü olsa idi senin Allah'ı en iyi bilen kimse olman, insanların seyyidi olman, imanın, rabbinle aranda olan salih ameller, etrafındaki insanlara bir fayda vermezdi. Senin kabul görmen, insanların sana sevgi duymaları ancak güzel ahlâkıdan dolayı olmuştur." diye uyarmaktadır.

Aslında hepimiz için durum aynıdır. Kimi insanlar sevdikleri ahlâklarını, beğendikleri insanların yanına güzel muamele gördükleri ve faydalandıkları için gidip gelirler, beraber olurlar. Kimsenin ibadetinin, salih amelinin doğrudan doğruya kimseye bir faydası yoktur. Etrafımıza bir bakalım Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in arkadaşları gibi sırf ona olan sevgilerinden dolayı savaştıkları bedenleri ile siper olan, canım senin yoluna feda olsun diyebilen, okların önüne başlarını siper edebilecek kadar kuvvetli bir imana ve samimiyete sahip olan kimseler bulabiliyor muyuz? Acaba birbirimizi paramız, zenginliğimiz, makamımız, mevkimiz için mi sevip sayıyor, sık sık görüşüyor, hâl hatır soruyoruz.

Salihlerden biri olan Seleme bin Dinar "Kötü ahlâka sahip olan biri kendi canına, sonra eşine, sonra evlatlarına sonrada etraflarındaki hayvanlara bile zarar verir." demiştir. Bu sözün doğruluğunu kötü ahlâka sahip olan insanlar kendi canlarına verdikleri zararla kanıtlamaktadırlar. Sürekli etraflarına bağırıp çağırarak, sövüp sayarak, kırıp dökerek aslında kendilerini helak

ediyorlar. Birçoğunun kalp, şeker, tansiyon gibi rahatsızlıkları vardır. Eşleri ilede geçimleri yoktur. (Allah onlara yardım etsin.) Nice salih eşler vardır ki adeta ağzında dili yoktur, eşine karşı gelmez, eşlerinin bütün eziyetlerine sadece çocukları için sabretmektedirler. Kötü ahlâka sahip olan insanlar önceden bindikleri binek hayvanlarına da eziyet ederek binerlerdi. Şimdide arabalarına binerken ahlâksızlıklarını bindikleri arabaya yansıtıyorlar. Öyle ki arabanın dili olsa "Ben bu adamdan Allah *azze ve celle*'ye sığınırım." diyecek. Birde kendilerini temize çıkarırcasına bu durumlarına gerekçe olarak

Ömer bin Abdulaziz halifeliği döneminde bile ibadete çok düşkündür. Bir gün gecenin karanlığında mescide girer. Yanında arkadaşlarından biri vardır. Mescid karanlık olduğu için yanlışlıkla orada uymakta olan birinin ayağına basar. Adam uykusundan öfkeyle uyanıp mü'minlerin emirine (O dönem Rumların bile devletinden korktuğu, sınırları doğu ve batıya uzanan, dönemin en büyük devletinin reisine) "Delimisin be adam" diye bağırır. Ömer bin Abdulaziz "Hayır" diye cevap verir. Başka hiçbir şey söylemez, yoluna devam eder. Yanındaki arkadaşı "Sana sövüp sayıyor fakat sen ona hiçbir şey demiyormusun?" deyince "Hayır O adam bana sövmedi" diye cevap verir. Arkadaşı "Hayır aksine sana sövdü." diye karşılık verince "Hayır bana sövmedi. 'Bana delimisin?' diye sordu. Bende sorusuna cevap verdim. 'Hayır' dedim. O bana deli deyince bende ona aynı şekilde karşılık verecek değilim." der.

Elinde nice yetkiler, imkânlar, güç kuvvet bulunan bir çok insanın aynı olgunluğu ve güzel ahlâk örneği sergilediğini bizler günümüzde hayal dahi edemiyoruz.

Araplar cahiliye döneminde bile bazı ahlâkî hasletlere sahip idiler.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bunun içindir ki "*Ben ancak en yüce ahlâkî tamamlamak üzere gönderildim.*"⁹ buyurmuştur. Yani hiç olmayan yeni ahlâk esasları belirlemek üzere değil, Araplar içinde onca ahlâksızlığa, anarşiye rağmen önceden azda olsa var olan ahlâkî tamamlamak üzere gönderildiğini ifade etmiştir.

Arapların ileri gelenleri hatta bazı köleler bile cahiliye döneminde yabancı kadınlara bakmamak için gözlerini indirirler,

"Ben sinirli, asabî bir adamım. Bana dokunmayın, ben böyleyim." gibi şeyler söyleyerek kendilerini savunmaya kalkarlar. Bu durumda olan insanlar akıllara hemen şu hadisi getiriyor: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir gün ashabına "*Size göre pehlivan kimdir?*" diye sorar. Onlar da "*Güreşte herkesi yenen, kimseyede yenilmeyendir.*" derler. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "*Asıl pehlivan öfkelendiği zaman öfkesini yenendir.*"⁸ diye buyurur.

yabancı kadınları gözetlemeyi şerefsizlik sayarlarmış. O dönemde güçlü kuvvetli bir köle olan Antere: "Komşumun karısı veya kızı evinden yada çadırından aniden önüme çıksa ben ona tekrar evine girinceye kadar bakmamak için gözlerimi yere indiririm. Komşumun karısı çadırından çıksa ben aynı anda dışarı çıkmam." demiştir. Bu insanlar kendilerine henüz Kur'an gelmemiş, İslâm adına herhangi bir şey bilmiyorlarken böyle davranabiliyorlar. Fakat kendilerine İslâm, Kur'an, sünnet, şariat ulaşmış nice insanlar gözlerine ihanet ediyor, tecessüs yapıyor, insanların gizli sırlarını araştırıyor. Sanki kendileri dinden, şeriattan, Kur'an ve sünnetten çok uzakmış gibi yaşam sürdürebiliyorlar. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* efendimizin ahlâkı Kur'an iken "Muhakkak ki sen en yüce ahlâk üzeresin."¹⁰ diye buyrulmuşken bu Kur'an kalplerine asla tesir etmiyor. Hayatlarının hiçbir alanına dahi girmiyor. İnsanlar hayatları boyunca kendi ahlâklarını, güzel davranışlarını hangi sözlerle anlatırlarsa anlatsınlar kendilerini hangi cümlelerle överselerse övsünler, ortaya koydukları amelleri, ahlâkî davranışları, en doğru sözlerinden daha tesirli olur.

"Allah azze ve celle'ye davet eden, salih amel işleyen ve ben Müslümanlardanım diyenden daha güzel sözlü kim olabilir."¹¹ Herkes doğru yanlış bir şeyler konuşuyor birilerine bir şeyler anlatmanın, kabul ettirmenin gayreti içindedir. Fakat en doğru sözü söyleyenler hiç şüphesiz salih ameller işleyerek Allah'ın dinini doğru şekilde anlatan ve onu yaymaya çalışanlardır. Bununla birlikte Al-

lah azze ve celle "İyilik ve kötülük eşit değildir."¹² buyurmuştur. İnsanlardan da kimileri tabiatları gereği kötülükle kimileride iyilikle meşguldür. Birisi bize kötülük yapacak olsa ona iyilikle karşılık vermemiz, affedici olmamız, kızmadan sabırlı davranmamız, kin gütmememiz ahlâkımızın güzelliğini ifade eder.

Birisi bize sövse biz ona karşılık vermesek, haksızlık yapsa ona iyilikle muamelede bulunsak karşılığında Allah azze ve celle tarafından "O zaman seninle kendi arasında bir düşmanlık olan kişinin sanki samimi bir dost gibi olduğunu görürsün."¹³ şeklindeki hitabına mazhar olduğumuzu, böylesine yüce bir ahlâkî dereceye de "Bu olgunluğa ancak sabredenler kavuşturulur. Buna ancak hayırdan büyük pay sahibi olanlar kavuşturulur."¹⁴ ayetinde buyurulduğu gibi Allah azze ve celle'nin kendisine büyük ahlâkî derece nasip ettiği kimselerden sayıldığımızı idrak eder, güzel ahlâkın hayatımızı nasıl değiştirdiğini, düşmanlarımızı dost, kötülüklerimizi iyiliğe, musibetlerimizi hayra nasıl dönüştürdüğünü yaşayarak tasdik edebiliriz.

'Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.'

Nebil El-İvadi'nin "Eşit Değildir" adlı silsile derslerinden Takva Dergisi için çevirilmiştir.

10 Kalem 4

11 Fussilet 33

12 Fussilet 34

13 Fussilet 34

14 Fussilet 35

YALAN VE YALANIN ZARARLARI

Salih BAĞIRGAN

“Dil, diğer organlarda bulunmayan farklı özelliğe sahiptir. Mesela el sadece maddeleri tutar, göz olayları müşahade eder, kulak sesleri işitir. Ancak dil böyle değildir ve alanı çok geniştir. Et parçasından mürekkep olup ve hacmî değeri küçük olan bu organ, diğer organlara nazaran sahibini cennetlik veya cehennemlik yapabilme özelliğine sahiptir.”

Allah *azze ve celle*'nin âdemoğluna vermiş olduğu en büyük nimetlerden bir tanesi de konuşabilme/dil nimetidir. Dil, diğer organlarda bulunmayan farklı özelliğe sahiptir. Mesela el sadece maddeleri tutar, göz olayları müşahade eder, kulak sesleri işitir. Ancak dil böyle değildir ve alanı çok geniştir. Et parçasından mürekkep olup ve hacmî değeri küçük olan bu organ, diğer organlara nazaran sahibini cennetlik veya cehennemlik yapabilme özelliğine sahiptir.

Nitekim Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Nebî *aleyhisselam* şöyle buyurur:

“Kul, Allah'ın hoşnut olduğu bir sözü önemsemeksizin söyleyiverir de Allah onun derecesini yüceltir. Yine bir kul Allah'ın gazabını gerektiren bir sözü hiç önemsemeksizin söyleyiverir de Allah onu bu sözü sebebiyle

cehennemine dibine atar.”¹

Dilin en büyük tehlikesi de şer'î bir nedenden olmaksızın yalan söylemektir. Allah *azze ve celle* nasip ederse bu aydaki ahlâk köşemizde yalan söylemenin haramlığından ve zararlarından bahsetmeye çalışacağız.

Yalan söylemek, dinimizin kat'î delillerle yasaklamış olduğu kötü bir davranıştır. Haramlığı hem ayetle hem de hadislerle sabittir. Allah *azze ve celle* kullarını yalandan şu ayetlerle sakındırmaktadır:

“Durum böyle. Her kim, Allah'ın emir ve yasaklarına saygı gösterirse, bu, Rabbinin katında kendisi için daha hayırlıdır. (Haram olduğu) size okunanların dışında kalan hayvanlar size helâl kılındı. O halde, pislikten, putlardan

1 Buhârî

sakının; yalan sözden sakının.”²

Bu ayette Allah *azze ve celle*, kullarına pislikten, putlardan ve yalan söylemekten sakındırmaktadır. Yalanı, pislik ve putla beraber zikretmesi, yalan söylemenin ne kadar da büyük bir günah olduğunu belirtmektedir.

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin.”³

Kızb/yalan, türevleriyle birlikte Kur’ân’da üçyüzden fazla yerde geçmektedir. Kur’ân’da, münafık ve kâfirlerin en büyük özelliklerinin yalan olduğu belirtilmektedir. Nitekim Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

“Allah’a karşı yalan uyduran, kendisine gelen gerçeği (Kur’ân’ı) yalan sayandan daha zalim kimdir? Kâfirlerin yeri cehennemde değil mi?”⁴

“Allah’ın âyetlerine inanmayanlar, ancak yalan uydurur. İşte onlar, yalancıların kendileridir.”⁵

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hadislerinde ümmetini, fitnelerin başı olan yalandan sakındırmıştır. Abdullah İbn-i Mes’ûd *radıyallâhu anh*’den rivâyet edildiğine göre Nebî *aleyhisselam* şöyle buyurur:

“Şüphesiz ki sözde ve işte doğruluk hayra ve üstün iyiliğe yöneltir. İyilik de cennete iletir. Kişi doğru söyleye söyleye Allah katında siddîk (doğrucu) diye kaydedilir. Yalancılık yoldan çıkmaya (fucûr) sürükler. Fucûr da cehenneme götürür. Kişi yalancılığı meslek edince Allah katında çok yalancı (kezzâb) diye yazılır.”⁶

“Müslüman müslümanın kardeşidir. Ona hıyanet etmez ve yalan söylemez.”⁷

Kur’ân’ı baştan sona göz geçirdiğimizde Allah *azze ve celle*, Rasûllerini birçok güzel sı-

fatla vasıflamaktadır. Örneğin İbrahim *aleyhisselam*’ı put kıran⁸, Yûsuf *aleyhisselam*’ı iffetlive pâk⁹, Nûh *aleyhisselam*’ı çok şükreden¹⁰, Eyyûb *aleyhisselam*’ı tevbe eden ve sabreden¹¹ ve İsmail *aleyhisselam*’ı yalanın zıttı olan doğrulukla¹² nitelendirmektedir.

Yalan söylemek öyle bir duruma gelmiş ki, toplum ve fertlerin İslâm akidesini yanlış ve eksik öğrenmelerine en büyük sebep teşkil etmektedir. Hoca kisvesine bürünüp, ahiretini üç-beş kuruş dünya menfaatine tebdil eden, hurafe ve yalan sözlerle kürsülere çıkan, batılı hak gibi gösteren belamlar sayesinde dinin hakikati gizlendi ve tahrif oldu.

Özellikle de kâfir ve münafıkların medyalarında yalan ve iftiralarla Müslümanlara yobaz, gerici, harici, Batının piyonu ve terör damgasını vurmaktan bir an geri durmamaktadırlar. Daha da şaşırtan ve tüylerin ürpermesine de neden olan da, şirkten ve küfürden beri olmuş, İslâm’a ve Müslümanlara yıllardan beri hizmet eden hocalar ve

2 Hac 30

3 Ahzab 70

4 Zümer 32

5 Nahl 105

6 Buhârî

7 Buhârî

8 Saffât 93

9 Yûsuf 33-34

10 İsrâ 3

11 Sâd 44

12 Meryem 54

ilim talebeleri de münafıkların ağına düşmekte ve büyük bir vebalin eşiğine duçar olmaktadır.

Vahiy doğrultusunda meseleleri analiz ettiğimiz zaman, bırakın kâfirlerin ve münafıkların haberlerine inanmayı, Müslüman olupta fışk içerisinde yaşayan kişiden gelen haberin araştırılması bizlerden istenilmektedir.

“Ey iman edenler! Eğer bir fâsık size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz.”¹³

Tefsir âlimleri, bu ayetin nüzul sebebinin Velid bin Ukbe bin Ebi Muayt adlı kişi hakkında indiğini söylemektedirler. Peygamber aleyhisselam, Velid bin Ukbe'yi zekâtlarını toplamak üzere Mustalikoğullarına göndermişti. Onlar Velid'i görünce ona doğru yürüdüler, o da onlardan korktu. -Bir rivayete göre bu korkmasının sebebi (cahiliye döneminden kalma) aralarındaki bir husumet idi.- Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geri dönerek İslâm'dan irtidat ettiklerini haber verdi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Halid bin Velid'i göndererek ona işi iyice tesbit edip araştırmasını ve acele etmemesini emretti. Halid yola koyuldu, nihayet geceleyin onların yurduna vardı. Gözcülerini gönderdi, geri geldiklerinde Halid'e Mustalikoğullarının İslâm'a sımsıkı bağlı olduklarını, ezan oku-

duklarını ve namaz kıldıklarını duyduklarını haber verdiler. Sabah olunca Halid onların yanına vardı ve gözcülerin söylediklerinin doğruluğunu gözleriyle gördü. Allah'ın Peygamberine dönerek ona durumu haber verdi. Bundan dolayı yüce Allah'ın Nebisi: *“Teenni Allah'tan, acele şeytandandır.”* diye buyurdu.¹⁴

Müslümanlara bu ayet birçok mesaj vermektedir. Aralarında kardeşliği ve vahdeti fesada uğratacak her türlü amelden beri olmaları gerekmektedir. Bu ayette akıl sahipleri için güzel örnekler vardır.

Yalanın Zararları

1. Kalbin Kararması

İnsanoğlunu Allah azze ve celle'den uzaklaştıran en zararlı sebeplerden bir tanesi kalbin kararması ve pas tutmasıdır. İşte bundan dolayı ahiret hayatını dünya hayatına değiştirmek istemeyenler öncelikle kalbin kararmasına ve körelmesine dikkat etmelidirler. Kalbin kararmasına etken olan günahlardan biride kişinin yalan söylemesidir. İbn-i Mes'ûd radiyallahu anh'dan gelen bir rivayette Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır:

“Kul yalan söylemeye ve yalan söyleme niyetini taşımaya devam edince bir an gelir ki, kalbinde önce siyah bir nokta belirir. Sonra bu nokta büyür ve kalbin tamamı siyah olur. Sonunda Allah nezdinde 'yalancılar' arasına kaydedilir.”¹⁵

2. Melekler Uzaklaşır

Melekler, rahmanın has kullarına yardım eden ve onları koruyan varlıklardır. İslâm fıtratından uzaklaşan kimseler bir nevi meleklerden de uzaklaşmış sayılır. Nurdan yaratılan bu varlıklardan uzaklaşanlar, hayırdan ve rahmetten mahrum kalırlar. İşte iyi amelden mahrum bırakan, kötü amellerden birisi de yalan söylemektir.

13 Hucurât 6

14 El-Câmiu li-Ahkâmî'l-Kur'ân 49/6

15 Muvatta

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve selem* sahih hadislerinde bu durumu dillendirmekte ve ümmetine bu konuda ikazlarda bulunmaktadır.

*“Kul yalan söylediğinde meydana getirdiği şeyin fena kokusundan melek kendisinden bir mil uzaklaşır.”*¹⁶

3. Amelî Nifak

Yalan söylemenin zararlarından biri de kişinin kalbine nifak tohumu ekmesidir. Dinimiz İslâm, amelî ve itikadî nifakın her çeşidinden sakındırmaktadır.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, münafığın âlâmetlerinden birinin yalan olduğunu birçok hadisinde söylemektedir. Bu hadislerden bazıları şunlardır:

Abdullah bin Amr bin Âs *radıyallahu anhüma*’dan rivayet edildiğine göre Nebî *aleyhisselam* şöyle buyurur:

¹⁶ Tirmizî

“Dört huy vardır ki bunlar kimde bulunursa o kişi tam münâfık olur. Kimde de bu huylardan biri bulunursa, onu terkedinceye kadar o kişide münâfıklıktan bir sıfat bulunmuş olur:

-Kendisine bir şey emânet edildiği zaman ona ihanet eder.

-Konuştuğunda yalan söyler.

-Söz verince sözünden döner.

*-Düşmanlıkta haddi aşar, haksızlık yapar.”*¹⁷

Başka bir hadiste ise;

“Şu üç şey den biri kimde bulunursa o kimse, namaz kılsa da, oruç tutsa da münafıktır:

-Yalan söylemek.

-Sözünde durmamak.

*-Emanete hıyanet etmek.”*¹⁸

¹⁷ Buhârî, Müslim, Nesâî, Tirmizî, Ebû Dâvûd

¹⁸ Ebû Dâvûd

“Ey iman edenler! Eğer bir fâsık size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz.” Hucurât 6

4. Kabir Azabı

Kabir azabı Ehlisünnete göre, kâfirlere ve günahkâr Müslümanlara haktır. Ayetlerin zahirinde ve birçok mütavâtir hadislerde bu hakikât vurgulanmaktadır. Bu sebeple muvahhid Müslümanlar, kabir azabının fitnesinden ve sebeplerinden Allah'a sığınmaları gerekmektedir. Kabir azabına sevk eden amellerden birisi de yalan söylemektir.

Buhârî hadisinde Nebi *aleyhisselam*, yalan söyleyenin ağzının bir taraftan kulağına kadar demir çengelle yırtılacağını, diğer tarafa çekildiğinde, önceki yırtılan tarafın iyi olacağını, sonra iyi olan tarafın tekrar yırtılarak bu şekilde kıyamete kadar, kabirde azabın devam edeceğini bildirmiştir.

Şakada Olsa Yalan Söylemekten Sakın!

İnsanları güldürmek, eğlendirmek için yalan söylemekte şer'ân yasaklanmış ve yerilmiştir. Ahirette böyle kimselerin durumları vahim olacaktır.

Bezzâr bin Hâkim *radiyallah uanh'u* anlatıyor: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Yazıklar olsun o kimseye ki, insanları güldürmek için konuşur ve yalan söyler! Yazık ona, yazık ona."¹⁹

Şakada olsa yalan söylemeyi terk eden kimselere Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şu müjdeyi vermektedir:

Ebû Umâme *radiyallah uanh* şöyle der: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Şaka da olsa yalan söylemeyi terk eden kimse için cenne-

tin ortasında bir eve kefilim..."²⁰ buyurmuştur.

Yalanın Caiz Olduğu Yerler

Yukarıda ayetler ve hadislerde genel olarak yalan söylemenin haram olduğu açıklamıştık. Ancak, İslâm şeriatı bazı istisnai durumlarda yalan söylemenin meşru olduğunu belirtmektedir. Bu yerlerde yalan, günah olmaktan çıkmaktadır.

Ümmü Külsûm *radiyallah uanha*'dan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle işittiği nakledilmiştir:

*İnsanların arasını düzeltmek maksadıyla birinden ötekine uygun sözler taşıyan (veya hayırlı konuşan) yalancı sayılmaz."*²¹

Müslim'in rivayetinde şu ifadeler yer almaktadır:

Ümmü Külsûm *radiyallah uanha* şöyle dedi:

"Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, şu üç hal dışında, halkın yalan söylemesine ruhsat verdiğini hatırlamıyorum:

-Harpte,

-Kişilerin arasını düzeltmekte,

-(Aile dirliğini sağlamak için) kocanın hanımına, hanımın kocasına söylediği sözlerde."

'Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.'

²⁰ Ebû Dâvûd

²¹ Buhârî, Müslim, Ebû Dâvûd, Tirmizî,

¹⁹ Ebû Dâvûd

RIYÂ

Cihangir ÖKMEN

“Kişi kendisinin Rabbi katında ki değerini ve amellerinin kabul edilip edilmediğini anlamak istiyorsa, testi çok basittir. Kişi, tek başına kaldığında ne kadar takvalıysa Rabbi katında o kadar kaliteli Müslümandır. Evin içinde namazlarını nasıl kılıyorsa, o kadar değeri vardır Rabbi yanında.”

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, ümmeti hakkında en çok korktuğu günahlardan bir tanesinin gizli şirk olduğunu bildirmektedir. Çünkü muvahhid Müslümanlar, büyük şirkin tüm kısımlarından tamamıyla kaçındıkları için, Şeytan onlarla sadece küçük ve gizli şirk kısımlarında mücadele edebilir. O’nu yaptığı işte riyâ ve gösterişe sürükler. Bu yüzden Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in ümmeti için en çok korktuğu şey küçük şirktir.

Peki, nedir mü’minler için en tehlikeli şirk çeşidi olan bu riyâ? Riyâ; Yapılan bir ibadet de veya amel de sırf Allah Teâlâ’nın rızası ve hoşnutluğunu değil de, bununla beraber başka birilerinin de rızasını ve hoşnutluğunu gözetmektir.

Tabi ki bu küçük şirk olan riyânın tanımıdır. Riyânın bir büyük şirk olanı vardır, bir de küçük şirk olanı vardır.

Sadece insanların beğenisi, hoşnutluğu ve övgüsü için ibadet veya iyi işler yapılacak olursa bu büyük şirk olan riyâ kısmına girmektedir. Yani Allah *azze ve celle*’nin rızası hiç gözetilmeden, Allah *azze ve celle*’nin rızası kast edilmeden, Allah Teâlâ’nın kendisine yakınlaşmak için insanlara vacip veya sünnet kıldığı amelleri, başkalarına yaklaşmak ve yaranmak için yerine getirmek apaçık büyük şirktir.

Zaten bu yüzden “La ilahe illallah’ın”

şartlarından bir tanesi de ihlâs şartıdır. Yani, bu kelimenin sadece Allah *azze ve celle*’nin rızası gözetilerek dillendirilmesi ve bu kelimenin gerekleriyle amel ederken sadece Allah Teâlâ’nın rızası ve hoşnutluğu gözetilmesi gerekmektedir.

Böylece bu şart, münafıkla mü’mini ayırt eden en önemli şart olmaktadır. Çünkü Münafık, Allah *azze ve celle*’ye yaklaşmak ve O’nun rızasına ulaşmak için değil, sadece ve sadece dünyevi sebeplerden ötürü ibadetlerini yapar. Ve bu, büyük şirktir.

Küçük şirk olan riyâda ise, Allah *azze ve celle*’ye yaklaşma ve rızasına ulaşma niyeti vardır. Ancak bununla birlikte başkalarının da rızası ve övgüsüne mazhar olma düşüncesi vardır.

Bu niyeti, kişiyi bu aşamada müşrik yapmaz ancak, o amelin veya ibadetin batıl olmasına ve ecrinin tamamen zayı olmasına sebep olur. Çünkü Allah Teâlâ başkalarının rızasıyla, kendi rızasının aynı anda gözetilmesinden asla razı olmamaktadır.

Bazı âlimlere göre burada hangisinin ağır bastığı önemlidir. Misal, bir amel yaptığında insanlara gösteriş ağır basıyorsa, bu amelinden fayda görmeyeceği gibi, Allah *azze ve celle*’nin gazabını da üstüne çekebilir.

Peki, bunu nasıl ölçeceğiz, hangisinin daha ağır bastığını nasıl tespit edeceğiz? Ben ibadetlerim de Allah *azze ve celle*’nin rızasını

mı daha çok gözetiyorum, yoksa insanların övgü ve beğenisini mi? Bunun testi basittir.

Eğer kişi evinde yapmadığı ibadetleri, yada hakkını vererek yapmadığı ibadetleri, insanlarla bir olduğunda en huşulu haliyle yapmaya başlıyorsa bu o amelinde gösterişin ağır bastığı anlamına gelir.

Misal, kişi normal zamanlarda tek başına iken namazlarının sünnetlerini kılmıyor, terk ediyor ama mescide geldiğinde veya kalabalık ortamlarda eksiksiz kılıyor. Hem de herkesten daha uzun ve huşulu kılıyor. İşte bu riyânın en ağır olan kısmıdır. İnsanlara gösterişin ağır bastığı, küçük şirkin en tehlikeli hâlidir.

Tabi ki burada şu iki durumu asla yanlış anlamamız gerekmektedir. Kişi revatıp sünnetleri evinde bazen kılıyor bazen kılmıyordur, yada âdeti gereği vakit bulduğunda ve kendini yorgun hissetmediğinde kılıyor diğer durumlarda kılmıyordur. Böyle birinin mescide geldiğinde sünnetleri kılmaması elbette ki bu en ağır olan riyâ kısmına girmez. O insanlara riyâ olsun diye değil, mescidde o havayı ve ruhu yakaladığı, müsait olduğu için sünnetlerini kılmaktadır.

Bir diğer önemli kısım ise, şeytanın bu konuda ki vesveselerine karşıda uyanık olmalıyız. Şeytan bize şunu fısıldayacaktır: “Sen şimdi mescide geldin diye sünneti kılacak olursan, bu riyâ olacak, bu namazda bir fayda sağlamadığın gibi de belki Allah *azze ve celle*’nin gazabını çekeceksin, senin için en iyi olan bu namazı kılmamandır.” Bu tamamen Şeytan *aleyhillane*’nin sinsi ve akıllıca bir oyunudur.

Böyle bir durumda akıllı bir mü’mine düşen, o sünnetleri mescitte de terketmesi değil, evde ve iş yerinde de kılmaya gayret etmesidir. ‘Ben sadece burada kılsam riyâ olur’ korkusuyla namazı terketmeye-

rek, ‘ben sadece burada kılsam riyâ olur’ korkusuyla her zaman sünnetleri kılmaya gayret etmesidir.

İkinci durum ise, Allah *azze ve celle*’nin rızası ile gösterişin, insanların beğenisinin neredeyse eşit olarak gözetilmesidir. Yani aslında kişi, eğer Allah *azze ve celle*’nin rızası olmasa bu işi hiç yapmayacak ama insanların da görebileceği ortamlarda yapmaya gayret ediyor. Onlarında görmesini istiyor.

Bizim en çok düştüğümüz riyâ kısmı maalesef bu kısımdır.

Kardeşimiz, Kur’ân’ı Kerim’i sırf Rabbinin rızası için okuyor ama ne kadar güzel okuduğu duyulsun diye de sesini hafif yükseltiyor. İnsanlarda duysun ve beğensin istiyor.

Bunlar bizim küçük gördüğümüz, önemsemediğimiz hareketler olabilir ama Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bu konuda müminleri birçok defa çok net bir şekilde uyarmıştır:

“Kim işlediği hayrı şöhret kazanmak için halka duyurursa, Allah onun gizli işlerini duyurur. Kim de işlediği hayrı halkın takdirini kazanmak için başkalarına gösterirse, Allah da onun riyâkârlığını açığa vurur.”¹

Eğer yaptığımız işte Rab-bimizin rızasını gözetiyor ve umuyorsak, onu elimizden geldiği kadar insanlardan gizleme yoluna gitmemiz gerekmektedir. O amelimizi koruyabilmemiz, ondan faydalanabilmemiz için, onu saklamamız ve gizlememiz gerekmektedir. Eğer

biz o ameli saklama ve gizleme niyetinde olmaz isek, aksine insanlarda görsün, onlarda övsün niyetinde olursak, bu niyet ve kasıt, o amelinin tüm ecrini tamamen iptal etmektedir. Rab-bimiz bu konuda bizi çok net bir şekilde uyarmaktadır.

“Hüzün kuyusundan Allah’a sığın!”
Rasûlullah’ın yanındakiler sordular:
“Ey Allah’ın Rasûlü! Hüzün kuyusu nedir?”
Peygamberimiz cevap verdi: “O, cehennemde bir vâdîdir; cehennem, o vâdiden her gün yüz kere Allah azze ve celle’ye sığınma talep eder.” “Ey Allah’ın Rasûlü! denildi, oraya kimler girecek?”
“Oraya, amellerinde riyâ (gösteriş) yapan kurrâlar (Kur’ân okuyucular) girecektir.”

Hadisi tekrar okuyalım:

“Sizin için en çok korktuğum şey küçük şirktir. Ashab: “Ey Allah’ın Rasûlü, küçük şirk nedir” diye sorunca, O: “Riyâkârlık yapmaktır. Allah azze ve celle hesap günü kullarının amellerinin mükâfatı verildiği gün riyâkârlara şöyle diyecek: “Dünyada gösteriş yaptığınız, övgü beklediğiniz insanların yanına gidin, bakın bakalım onların yanında şimdi bir hayır bulabilecek misiniz?”² diye cevap vermiştir.”

İşte riyânın tüm amelleri iptal etmesinin, ecrini zayıf etmesinin sebebi budur. Burada, bu dünyada kimin rızasını, hoşnutluğunu ve beğenisini gözettiysen, karşılığını da ondan bekleyeceksin. Rabbimiz azze ve celle’nin sadece kendi rızasının gözetilmesinden razı oluyor ve bu konuda hiçbir şekilde kendisine ortak koşulmasından asla razı olmuyor.

Cehenneme ilk girecek olan üç kişinin durumunu hatırlayalım:

“Kıyamet günü hesabı ilk görülecek kişi, şehit düşmüş bir kimse olup huzura getirilir. Allah Teâlâ ona verdiği nimetleri hatırlatır, o da hatırlar ve bunlara kavuştuğunu itiraf eder. Cenâb-ı Hak:

-Peki, bunlara karşılık ne yaptın? buyurur.

-Şehit düşünceye kadar senin uğrunda cihad ettim, diye cevap verir.

-Yalan söylüyorsun. Sen, “baba yiğit adam” desinler diye savaştın, o da denildi, buyurur. Sonra emrolunur da o kişi yüzüüstü cehenneme atılır. Bu defa ilim öğrenmiş, öğretmiş ve Kur’ân okumuş bir kişi huzura getirilir. Allah ona da verdiği nimetleri hatırlatır. O da hatırlar ve itiraf eder. Ona da:

- Peki, bu nimetlere karşılık ne yaptın? diye sorar.

- İlim öğrendim, öğrettim ve senin rızân için Kur’ân okudum, cevabını verir.

- Yalan söylüyorsun. Sen “âlim” desinler diye ilim öğrendin, “ne güzel okuyor” desinler diye Kur’ân okudun. Bunlar da senin hakkında söylendi, buyurur. Sonra emrolunur o da yüzüüstü cehenneme atılır.

(Daha sonra) Allah’ın kendisine her çeşit mal ve imkân verdiği bir kişi getirilir. Allah verdiği nimetleri ona da hatırlatır. Hatırlar ve itiraf eder.

- Peki ya sen bu nimetlere karşılık ne yaptın? buyurur.

2 Ahmed bin Hanbel

- Verilmesini sevdiğin, razı olduğun hiç bir yerden esirgemedim, sadece senin rızâmı kazanmak için verdim, harcadım, der.

- Yalan söylüyorsun. Hâlbuki sen, bütün yaptıklarını “ne cömert adam” desinler diye yaptın. Bu da senin için zaten söylendi, buyurur. Emrolunur bu da yüzüstü cehenneme atılır.”³

Tabi ki yaptığın işte, İslâm’a göre meşru bir iş olacak. Bu yüzden âlimler diyor ki, bir amelin kabul olmasının başlıca iki şartı vardır. Birincisi ihlâs. Bir amelin kabul olabilmesi için öncelikle sadece Allah azze ve celâle’nin rızası için yapılmalıdır.

“Şüphesiz Allah, sadece kendisi için ve kendisinin rızâsı için olmayan bir amelden başkasını kabul etmez.”⁴

İkincisi şart ise sünnete uygunluktur.

“Kim bizim bu dinimizde ondan olmayan bir şey ortaya çıkarırsa, o şey kabul edilmez.”⁵

Bu iki şartın beraber yerine geldiği amel, makbul olan ameldir. Ecir umulacak ameldir.

Onun için mescidler de, Müslümanların yanında ne yaptığımızın, nasıl oturduğumuzun, ne kadar takvalı olduğumuzun, nasıl namaz kıldığımızın çok fazla önemi yoktur. Asıl önemli olan evimizin içinde nasıl olduğumuz, ne kadar takvalı olduğumuz, nasıl namaz kıldığımızdır.

Sokakta kardeşleriyle gezen bir mü’minin açık bir kadın gördüğünde kafasını hemen çevirmesi elbette takdire şayan bir davranıştır, ancak sadece arkadaşları katında böyledir. Rabbimizin asıl buna değil, tek başına evin içinde internetle, televizyonla başbaşa kaldığında ne yapacak, kafasını nereye çevirecek buna bakmaktadır.

Kişi kendisinin Rabbi katında ki değerini ve amellerinin kabul edilip edilmediğini anlamak istiyorsa, testi çok basittir. Kişi, tek başına kaldığında ne kadar takvalıysa Rabbi katında o kadar kaliteli Müslümandır. Evin

içinde namazlarını nasıl kılıyorsa, o kadar değeri vardır Rabbi yanında.

Yoksa mescidlerde, Müslümanların yanında, kalabalık ortamlarda en fasık insan bile bize evliyaullahtan olduğunu yutturabilir. Ama tabi ki sadece bize yutturur, onu bekleyen ise hüznün kuyusudur. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün buyurdular:

“Hüzün kuyusundan Allah’a sığın!” Rasûlullah’ın yanındakiler sordular: “Ey Allah’ın Rasûlü! Hüzün kuyusu nedir?” Peygamberimiz cevap verdi: “O, cehennemde bir vâdidir; cehennem, o vâdiden her gün yüz kere Allah azze ve celle’ye sığınma talep eder.” “Ey Allah’ın Rasûlü! denildi, oraya kimler girecek?” “Oraya, amellerinde riyâ (gösteriş) yapan kurrâlar (Kur’ân okuyucular) girecektir.”⁶

Rabbim dini sadece kendisine has kılarak, O’na hiç bir şeyi ortak koşmadan sadece kendisine ibadet eden muhlis kullarından eylesin inşAllah.

‘Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamd etmektir.’

3 Müslim

4 Nesâî

5 Buhârî

6 Tirmizî Zühd

DAHA KUR'ÂN NE DESİN?

Alıntı

Ey İnsan... Yaşıyorken hem de Kur'ân çağında,
Çırpınıp duruyorsun cehalet batağında,
Kalbin katı, gözün kör, başın kibir dağında,
Kur'an sana gel diyor bak bendedir adresin,
Ey şerefli mahlûkat daha Kur'ân ne desin?

Özgürce seçmen için iki yoldan birini,
Apaçık bildiriyor bütün ayetlerini,
Ya Peygamber, ya şeytan... seç diyor rehberini,
Öyle seçki sıratı rûzgâr gibi geçesin,
İlle şeytan diyorsan daha Kur'ân ne desin?

Ya cennet bahçesidir, ya ateştir o mezar,
Mekân var mı dünyada öyle derin öyle dar?
Hiç bir şey yakın değil insana ölüm kadar,
Diyor ki hesabı var aldığın her nefesin,
Mesajlar konuşuyorken daha Kur'ân ne desin?

Malın, mülkün, şöhretin, dünyada her şeyin
var,
Ya dünyadan Rabbine götürecektir neyin var?
Bana yeter diyorsan şu üç günlük itibar,
Bir başka gün vardır ki, çok çetindir bilesin,
Bunlar masal diyorsan daha Kur'ân ne desin?

Ayet diyor ki; eğer dağa inseydi Kur'ân!
Paramparça olurdu dağ Allah korkusundan,

Hangi insan duyup ta ibret almaz ki bundan?
Senki bir dağ yanında ne kadarda cücesin,
Haddini bilmen için daha Kur'ân ne desin?

O münezzeh ruhundan ruh vermekle insana,
Erişilmez bir şeref bahşetti Allah sana,
Ne kadar sevildiğini buradan anlasana,
Sanki taparcasına kendine kul kölesin,
Nefsini put yapana daha Kur'ân ne desin?

O büyük mahkemede bütün diller susacak,
Konuşacak bu defa, göz, kulak, el, bacak,
Uzuvlar birer birer haramları kusak,
Açılacak önünde defterleri herkesin,
Kendine gelmen için daha Kur'ân ne desin?

O gün!..buyruk verenler, buyruğa baş egecek,
Cehennem öfkesinden köpürüp kükreyecek,
Ve..doydun mu deyince daha yok mu diyecek!
Yandıkça o deriler değişecek bilesin,
Hâlâ secde yok ise daha Kur'ân ne desin?

Gör ki dünya!.. Sırtında nice insan taşıyor,
Kimi yaşarken ölmüş, kimi ölmüş yaşıyor,
Kimi arş-ı âlâya doludizgin koşuyor,
Diyor ki; işte cennet! Gayret et ki giresin,
Ey! Şerefli varlık! daha Kur'ân ne desin?

FIKİH

Hüseyin ORAL

Soru: Ramazan ayının girişi hilâlin görülmesi ile mi sabit olur, yoksa bu konuda astronomi hesabına güvenilebilir mi?

Cevap: Allah *azze ve celle*, haccın ve insanların vakitlerini belirlemeleri için hilâlleri ölçü olarak belirlemiştir. O şöyle buyurmaktadır: “Sana, hilâlleri soruyorlar. De ki: “Onlar, insanlar ve hac için vakit ölçüleridir.”¹ İnsanların yapacakları bazı zamana dayalı olan ibadetlerde temel kabul etmeleri gereken ölçünün hilâller olduğu, haccın vaktinin belirlenmesi için hilâlin belirlenmiş olmasından da açıkça anlaşılmaktadır. Yani Allah *azze ve celle* tarafından bir ibadet farz kılınyorsa o ibadetin şekli, zamanı, uygulanışı tamamen Allah tarafından belirlenen yöntem üzere uygulanmalıdır. Hiç kimsenin Allah ve Rasûl’ünün belirlemiş olduğu sınırlar üzerinde bir sınır belirlemeye yetkisi yoktur.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Hilâlin görülmesi ile oruç tutun. Yine onun görünmesi ile iftar edin. Eğer hava bulutlu ve kapalı olursa Şaban ayını otuza tamamlayın.”²

Bu hadislerde Rasûlullah *sallallahu*

aleyhi ve sellem, oruca başlamanın da, bayram etmenin de ölçüsü olarak görmeyi işaret etmiş, hükmün sabit olmasını hilâlin görülmesine yada görülmemesine bağlamıştır. Diğer hadiste de eğer hilâl görülememişse bu durumda otuza tamamlamayı emrederek hilâlin görüldüğü ve görülmediği her iki durumda da nasıl bir uygulama yapılacağını açıkça belirtmiştir.

Dört mezhebinde aralarında bulunduğu cumhuru ulema Ramazana başlama ve bayram etme konusunda hilâlin görülmesine yada görülmemesine itibar edileceği görüşündedirler. Alimlerden bazıları hesaba itimat edileceği görüşünü benimsemişlerse de, bu görüşleri hilâlin gözetlenmesini ifade eden deliller karşısında zayıf kalmıştır.

Bu konu yıllar boyunca Müslümanların zihnini meşgul edegelmiş her Ramazan ayının başında ve sonunda çeşitli spekülasyonlara yol açmıştır. Özellikle hesaba itimat edilmesi gerektiğini savunanlar hilâl gözetlemeyi gereksiz görerek Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in açık bir emrine muhalefet etmişlerdir. Hilâli gözetleme sureti ile Ramazana ve bayrama karar veren devletler tarafından astronomi hesabının yanıldığı, hilâl görülmeyecek diye hesap ettikleri birçok defa hilâlin görüldüğü

¹ Bakara 189

² Muttefekûn Aleyhi

ortaya çıkmıştır. Aslında sorunun kaynağı astronomi ilminin hilâl olarak kabul ettiği hilâl kalınlığının, şeriatın hilâl kabul ettiği ölçüye uymamasıdır. Astronomi ilmi bir hilâl belirli bir kalınlığa ulaşmadıkça ne kadar görülürse görülsün o hilâli kendi kriterlerine uymadığı, belirledikleri kalınlığa ulaşmadığı için hilâl kapsamında değerlendirmezken şeriat ne kadar ince olursa olsun görülen hilâli hilâl olarak kabul eder ve itibar eder. Dolayısıyla da üzerine hüküm bina eder. Durum böyle olunca Müslümanların Ramazanın başında ve sonunda hilâli gözetlemeleri ya da gözetleyen güvenilir mercîlere müracaat etmeleri gerekir.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Ramazan ayında hasta olan bir kimsenin kolundan yada kalçasında gıda niteliği taşıyan iğnelerden (doping) yaptırması caiz midir?

Cevap: Yapıldığı zaman kişinin yeme, içme ihtiyacını gideren iğnelerin yapılması orucu bozar. Bu iğnelerin orucu bozmasının sebebi yeme içme yerine geçtiği içindir. Eğer bir hasta bu iğnelerden yaptırmak zorunda kalırsa iğneyi yaptırır ve o günün orucunu kaza eder. Gıda niteliği taşımayan, hastalığı tedavi etmeye yönelik

olan iğneler ise gerek koldan gerekse kalçadan vurulsun hiçbir surette orucu bozmaz. Bu tür iğnelerin orucu bozmamasının sebebi yeme ve içme yerine geçmiyor olmasından dolayıdır. Yani bu iğnelerden kişiye ne kadar yapılırsa yapılsın kişinin açlığına yada

susuzluğuna bir etkisi yoktur.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Oruçlunun yüzmesi veya sıcaktan dolayı serinlemek için bir suya dalması caiz midir?

Cevap: Oruçlunun yüzmesi, serinle-

mek için suya dalması, klima ile serinletilen bir yerde uyuması, sıcaktan yada susuzluktan dolayı elbiselerini ıslatması caizdir. Bu konuda delil olarak sahih kaynaklarda Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in susuzluktan dolayı başına su döktüğü, İbn-i Ömer *radiyallahu anh*'un susuzluktan dolayı elbiselerini ıslattığı, Zeyd bin Sâbit *radiyallahu anh*'un bir havuzunun olup oruçlu iken içinde yüzdüğü rivayet edilmiştir.

Kişinin ibadetini daha rahat yapabilmesi için ve kendisine eziyet veren şeyleri ortadan kaldırabilmesi için bu zikredilenlerin tamamı Allah *azze ve celle* tarafından bir kolaylıktır. Nitekim Allah *azze ve celle*, oruç ayetlerinin bir kısmında "Allah sizin için kolaylık diler zorluk dilemez."³ diye buyurmuştur.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Oruçlu iken sürme çekmek, göze veya kulağa damla damlatmak caiz midir? Bunların tadını boğazında hissedecek olursa hüküm nedir?

Cevap: Oruçlu iken sürme çekmek, göze veya kulağa damla damlatmak caizdir. Bunların tadını boğazında hissedecek olsa bile orucuna bir zarar vermez. Çünkü bunların tamamı yemek, içmek kabilinden şeyler olmadığı gibi yeme içme yerine geçecek şeylerden de değildirler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den de oruçluya sürme çekmesini yasaklayan bir yasaklama varit olmamıştır.

Fakat oruçlu iken buruna her hangi bir şey damlatması orucu bozar. Çünkü burundan mideye akan bir bağlantı vardır. Bundan dolayıdır ki Lakit bin Sabira *radiyallahu anh*'ın rivayet ettiği hadiste Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* "Eğer oruçlu değilsen, burnuna su çekerken mübalağa yap."⁴ diye buyurmuştur. Eğer kişi abdest alırken yanlışlıkla burnuna fazlaca su çekerse ve genzinden midesine su kaçarsa bu durumda kasıtlı olarak yapmadığı için orucu bozulmaz.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Oruçlu iken kadının kocası için süslenmesi ve kişinin eşini öpmesi caiz midir?

Cevap: Kişi eşini öptüğü zaman cünüp olmaktan endişe etmediği sürece eşini öpmesinde bir sakınca yoktur. Eğer öpmekten dolayı cünüp oma ihtimali varsa bu durumda öpmesi caiz değildir. Tercih edilen görüşe göre kişinin bilerek yaptığı bir amelden dolayı cünüp olması durumunda orucu bozulur.

Kadının eşi için süslenmesi ise kadın takvaya uygun davrandığı, eşini tahrik edecek, kendi orucunu ve eşinin orucunu bozması muhtemel davranışlardan sakındığı sürece caizdir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, oruçlu iken zevcelerini öpmüş ve oruçlu kimsenin eşini öpmesine ruhsat vermiştir.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Emziren kadın oruç tutmayıp, tutmadığı günlere karşılık fidye verebilir mi?

Cevap: Ramazan ayında çocuğunu

emziren bir kadın oruç tuttuğu zaman sütünün eksilmesinden dolayı çocuğunu yeterince doyuramamaktan endişe ederse oruç tutmayabilir. Fakat tutamadığı oruçları kaza etmek zorundadır. Emzirme dönemi bittiği zaman yada kışın günlerin kısa olduğu dönemlerde veya kendini rahat hissedip çocuğu için endişe duymadığı bir zamanda kaza edebilir. Bu durumda olan bir kadın "Her kimde onda hasta yada yolcu olursa tutamadığı günler sayısınca başka günlerde kaza etsin. Allah sizin için kolaylık ister zorluk istemez."⁵ ayetinde zikredilen hasta kimselerin konumunda sayılmaktadır.

Ramazanda çocuk emzirdiği için oruç tutamayan kadınların fidye vermesi caiz değildir. Çünkü fidye vermek oruç tutamayıp, iyileşme ümidi olmayan hastalar

için meşru kılınmıştır. Emziren kadınlar iyileşmesi mümkün olmayan bir hastalık konumunda olmadıkları için fidye veremezler

Fidye: Tutulamayan orucun karşılığı olarak bir fakirin bir günlük yiyeceğini karşılamak demektir.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Oruçlu iken diş macunu kullanarak dişleri fırçalamak veya misvak kullanmak caiz midir?

Cevap: Bilindiği üzere Allah *azze ve celle* oruçluya yeme içmeyi ve cinsî münasebeti haram kılmıştır. Ayeti kerimede "Artık (ramazan gecelerinde) onlara yaklaşın"⁶ buyurularak bu yasakların sınırı belirlenmiştir. Aynı zamanda yeme içmenin orucu bozduğu ilim ehlinin icması ile de sabittir. Bilindiği üzere sadece ağzın içine kadar ulaşan

4 Ebû Dâvûd

5 Bakara 185

6 Bakara 187

şeyler yine ilim ehlinin icması ile orucu bozmamaktadır. Oruçlu kimse ağzını su ile çalkalayabilir.

Meseleyi ağız, boğaz, mide olarak üç aza üzerinden değerlendirecek olursak ağzın içine giripte orada kalan şeylerden dolayı oruç bozulmaz. Mideye kadar ulaşan her şeyden dolayı oruç bozulur. Boğaza ka-

dar ulaşıp orada kalan mideye ulaşmayan şeylerden dolayı orucun bozulup bozulmadığı konusunda ise ilim ehli arasında ihtilaf vardır.

Buna göre kişinin dişlerini temizlemek yada ağız kokusunu gidermek için dişlerini diş macunu ile fırçalaması, midesine bir şey ulaşmadığı sürece caizdir. Oruçlu iken diş fırçalanırsa boğazına bir şey kaçırmamak için son derece dikkatli olunmalıdır. Eğer yanlışlıkla boğazına bir miktar macun kaçarsa bu durumda orucu bozulmaz. Çünkü orucun bozulması için kasten bir şeyin yutulması gerekmektedir.

Misvak kullanmak ise tercih edilen görüşe göre gündüzün başında da sonunda da caizdir. Bu hususta sahabeden Amir bin Rabia radiyallahu anh "Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i çoğu kez oruçlu olduğu halde misvak kullanırken gördüm."⁷ diye rivayet etmiştir. Yine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Ümmetime zor gelmeyeceğini bilseydim onlara her namaz vakti misvak kullanmalarını emrederdim."⁸ diye buyurmuş. Bu konuda oruçluya dair hiçbir istisna zikretmemiştir. Bu hadisin içerdiği genel anlama göre de oruçlu kimse misvak kullanabilir.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Oruçlu iken koku sürünmek ve ağız kokusunu gidermek için hava tüpü kullanmak caiz midir?

Cevap: Oruçlunun saçına, sakalına yada elbisesine koku sürmesinde herhangi bir sakınca yoktur. Orucuna herhangi bir etki yapmaz. Aynı zamanda kullanmış olduğu havanın içeriğinde mideye ulaşan herhangi bir madde yoksa hava kullanmasında da bir sakınca yoktur. Eğer kullandığı havanın içeriğinde kullanıldığı zaman mideye ulaşan bir şey varsa mideye ulaşan bu madde neticesinde orucu bozulacağı için kullanması caiz olmaz.

Bazı nefes darlığı hastalarının kullandığı buhar şeklinde olan havalarda orucu bozmaz. Fakat bazı kimselerin sadece ağız kokusunu gidermek için hava kullanmaları, bazı doktorlarında ifade ettiğine göre ileride ciddi ağız kokusu problemlerine yol açmaktadır. Bu tür ürünleri sadece ağız kokusunu gidermek için kullanmak isteyenlerin öncesinde güvendikleri bir doktora danışmaları gerekir.

Allah en doğrusunu bilir.

Soru: Oruca başlamak için sabah ezanının okunmasını beklemek gerekir mi? Yoksa ihtiyât olsun diye ezan okunmadan bir miktar önce oruca başlanabilir mi?

Cevap: Allah azze ve celle "İşte bunlar Allah'ın hudutlarıdır. O hudutları aşmayın. Kim Allah'ın hudutlarını aşarsa şüphesiz nefesine zulmetmiş olur."⁹ diye buyurmaktadır. Allah azze ve celle oruç için belirli vakitler koymuştur. İmsakın vaktini, "Fecir vakti, beyaz iplik siyah iplikten ayrılınca kadar yiyin için."¹⁰ buyurarak fecrin doğuşu olarak belirlemiştir. Takvaya daha uygun olması için yada ihtiyat olsun diye bu vakitten önce oruca başlamak sünnette varit olmamıştır. Yersiz bir ihtiyat düşüncesi ile Allah azze ve celle'nin meşru kılmadığı bir şekilde Allah azze ve celle'ye yaklaşmak maksadı ile bir davranışta bulunulamaz. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Bilal geceleyin ezan okuyor. Siz Ümmü Mektum ezan okuyuncaya kadar yiyip için. Çün-

7 Tirmizî

8 Nesâî

9 Bakara 229

10 Bakara 187

*kü o kendisine sabah oldu denildikten sonra ezan okur.*¹¹ buyurmuştur. Aynı zamanda ikisinin ezanı arasında geçen zamanın ancak biri ezan okuduktan sonra inip, öbürünün ezan okumaya çıkması kadar bir zaman olduğu rivayet edilmiştir. Bu rivayetlerdende anlaşıldığı üzere iki ezan arasında az bir vakit olmasına rağmen Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, yinede yeme içmeyi sonlandırmak için Ümmü Mektum *radiyallahu anha*'nın ezanını tam fecir vaktinde okunduğu için son vakit olarak tayin etmiştir. Sünnete uygun olanda budur. Bazı bölgelerde imsak için top atılması yahut imsak için belirli bir saat tayin edilmesi sünnete muhaliftir.

Oruca başlamak için açık bir bölgede ikamet eden kimsenin fecrin doğduğunu görmesi, fecrin doğuşunu göremeyecek bir

11 Buhârî

yerde ikamet ediyorsa fecrin doğuşundan sonra vaktinde ezan okuduğuna kesin olarak güvendiği bir müezzinin ezanına göre orucuna başlaması gerekmektedir.

Bu durum akşam iftar vakti içinde geçerlidir. Yani bir kimse güneşin battığını açıkça görebilecek bir yerde ise henüz ezan okunmamış olsa bile güneşin battığını gördüğü zaman iftarını açabilir. Eğer güneşin batmadığını görüyorsa, ezan okunsa bile, iftarını, güneşin batışını görünceye kadar açmamalıdır. Güneşin battığını açıkça göremeyecek bir yerde ise bu durumda yine iftarını, tam vaktinde ezan okuduğuna güvendiği bir müezzinin ezanına göre açmalıdır.

Allah en doğrusunu bilir.

‘Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamd etmektir.’

“Fecir vakti, beyaz iplik siyah iplikten ayrılincaya kadar yiyin için.” Bakara/187

KADINA YAKIŞAN ZİYNET "SUSMAK"

Fatıma SEVİM

"Susmak" bir ziynet gibi süsler kadını... Susan kadın her geçen gün kendisinde gördüğü ahlâkî zaaflarının, kötü hâl ve tavırlarının, beğenmediği davranışlarının birer ikiyeşer yok olduğunu görür. Zira "Mü'minin dili kalbinin arkasındadır." Yani önce düşünür sonra konuşur.

Hamd, acizliğimizi bize göstererek güç ve kuvvetin yalnızca kendisinde olduğunu öğreten Rahmân'a, selât ve selâm Rahmân'ın karşısında kullukla şeref bulan, kendisine ümmet olmakla da bizim şeref bulduğumuz Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem'e*, onun temiz, pâk zevcelerine, ashâbına, onun yolunda yürüyen tüm mü'minlerin üzerine olsun.

Daha çocukken bir ders kitabında gördüğüm, belki de o gün için ezber kabiliyeti çok gerilerde kalmış bir çocuk olarak, aşkla şevkle bir çırpıda ezberleyiverdiğim bir dörtlükle başlayayım satırlarıma. Şöyle diyordu dörtlükte:

"Hak her canlıya lâayık olduğu cevheri verdi.

Tırtıl iki diş bulsa, ormanı yedi.

Şayet kediler haftada bir uçabilse,

Serçelerin nesli biterdi."

Evet, ne kadar da manidar... Yani her yarattığına yarattığını bilerek, yarattığına lâayık gördüğü özellikle donatan bir Yaradan... Ve bu özellikleri razı olduğu şekilde kullanan kullarına karşı pek şefkatli davranarak onları ödüllendiren Rahman...

Kâinat kitabına bu gözle baktığımızda, gözümüzün Rabbimizin beyanıyla bize yorgun döndüğünü, tekrar tekrar çevirip bak-

sada gözümüz asla bir düzensizlik olmadığını görür. Kâinat kitabının sayfalarından beden kitabımızın yapraklarına gezinti yaptığımızda hayretimiz bir kat daha artar.

Nasıl ince bir sanat, nasıl mükemmel bir işleyiş... "Yaptığını en güzel bir şekilde yapan bir Rabbin eseri bu" der, hafif dolan gözlerimizle "Subhansın, hiçbir eksiğin yok ve hamdolsun sana senden başka ilah yok, senden bağışlanma diler, sana tevbe ederiz." diyerek acziyetimizi dile dökeriz, tasdik eden kalbimizle beraber.

Kardeşler bu böyledir değil mi? Her şeyin yerli yerince durduğu bir düzen ve bu düzenin tam merkezinde duran insan. Özünde kan dökücü, fesad çıkarıcı özelliğiyle beraber; takvasını barındıran insan. Takvasını gün yüzüne çıkarıp fücürünü yere batıran ise kurtuluşa ermiş can... Yani o ahenkli düzenin içerisinde yerini almış ve bu düzeni bozmayan, eşyaya hakkını veren insan. Eşyayı yerli yerince kullanarak asıl ait olduğu yerde tutan, ne kendine nede eşyaya zulmetmeyen insan.

Madem sözü buradan açtık, madem Hakk'ın her canlıya layık olduğu cevheri verdiğinden bahsettik, ben de kendisine nede çok yakışan sükûnet cevherinin süslediği kadının suskunluğuna işaret etmek istiyorum bu yazımda.

"Susan kurtulur."

Ancak bu yazdıklarım suskunluğun, sükûnetin kendisine yakıştığı kadının, sükûnetine sebep olacak erkeğe çok konuşma hakkını vereceği anlamına gelmez.

Zaten yazarken kalem sahibi halis bir niyet gözetir okuyanda aynı hâl içerisinde olursa bir sıkıntı kalmaz umudu içerisindeyim.

Kıymetli Hanım Kardeşlerim!

"Susmak" bir ziynet gibi süsler kadını... Susan kadın her geçen gün kendisinde gördüğü ahlâkî zaafının, kötü hâl ve tavırlarının, beğenmediği davranışlarının birer

ikişer yok olduğunu görür. Zira "Mü'minin dili kalbinin arkasındadır." Yani önce düşünür sonra konuşur. Önce hisseder sonra dile döker. Münafığınki ise bunun aksinedir. Onun dili kalbinin önündedir. Yani önce konuşur sonra düşünür.

Erkeğe göre daha duygusal olan, akıl ve mantıktan önce duygularını devreye sokan kadın bu hengâmeye dilinide ortak edince ortaya telafisi çok zor olan hatalar çıkabilir kardeşler. Çoğu zaman şunu demişizdir: "Niye o şekilde söyledim ki? Neden bu şekilde konuştum ki?" Böylesi bir duruma

düşmektense, zaten Yaratanın süs içerisinde yarattığı süslenmeyi seven kadına yakışan susma ziynetiyle ziynetleşmek en güzeli olmaz mı?

Bu ziynetle süslenmeye susma egzersizleriyle başlayabiliriz. Nasıl mı? Tam da yeri dediğimiz cümleleri pervasızca konuşmak yerine, kalbimizi dilimizin önüne alarak o cümleleri konuşmaktan vazgeçebiliriz. Tam da yeri dediğimiz cümlelerin hiç de yeri olmadığını hatta susmanın tam da yeri olduğunu farkederiz. Sessiz kaldığımızda, sükûnet halinde bulunduğumuzda, kalbimizi dilimizin önüne aldığımızda yani aslında tam ifadeyle dilimize sahip çıktığımızda yenildiğimizi, ezildiğimizi düşünmemeliyiz. Çünkü her bir dile sahip çıkma eylemi aslında her gelen ve gelecek ecre sahip olmaktır. Çünkü "*Susan kurtulur.*"

Eşimize karşı sükûnet, çocuklarımıza karşı sükûnet, kardeşlerimize karşı sükûnet...

Konuşmaya endekslenmiş bir topluluğun arasında birazcık sükûnet, birazcık sessizlik nede huzur verir kalplere... Zira hem cehennem sebebi hem de cennet vesilesi olabilecek dil, susarak kişiye cennet vesilesi, susarak kişiye cehennem azadesi olur. Hele bu suskunluk Allah için olursa ve kadında bulunursa işte o zaman onu bir ziynet gibi süsler. Bize yakışan ziynetlerimizi heba ederek, güzel fitratlarımızı çirkinleştirmeyelim kardeşlerim. O halde "*susan kurtulur*" diyelim ve biraz sükûnet diyerek dillerimizi cennet vesilesi kılma umudu içerisinde koyalım.

'Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.'

HADİS KÖŞESİ

Bilal ÖZBUĞDAY

“Şeriat bizlere zımmın susmaktan daha ziyade, dili Allah azze ve celle’nin çizdiği sınırlar içerisinde kullanmayı emrediyor. Dolayısıyla biz Müslümanlar gafletimizden bir an önce uyanmalı ve daima bu konuda uyanık olmalıyız. Uyanık olabilme noktasında yapabileceğimiz en büyük vesilelerden bir tanesi birbirimizi sürekli bu konu hakkında uyarmak ve uyandırmak olacaktır.”

Allah azze ve celle’nin birçok yerde altını çizdiği, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’in dönüp dönüp uyardığı ama bizlerin gafletinde kurtulamadığımız bir konu. Cennet ve cehennem ile paralel giden bir konu. Aleyhimize yada lehimize kullanacağımız şey... Dilimiz... Onu korur, muhafaza edersek bizim için cennetin bir anahtarı da olabilir. Korumaz, tutmazsak aleyhimizde kıyamet günü şahitlikte yapabilir. Öyle önemli ki zikreder, iyiliği emreder, kötülükten sakındırır, nasihat eder, tebliğ eder cennette derecemizi de yükseltebiliriz. Gıybet edip, yalan söyleyip, iftira atıp, yalan yere şahitlik edip cehennemde azabımızı da artırabiliriz. Dolayısıyla dizginleri salınmayacak bir varlık misali dilimizin dizginlerini elimizde bulundurmalı ve şeriatın çizdiği sınırlar içerisinde kalarak aleyhimize şahitlik yapmaması için elimizden geleni yapmalıyız. Şeriat bizlere zımmın susmaktan daha ziyade, dili Allah azze ve celle’nin çizdiği sınırlar içerisinde kullanmayı emrediyor. Dolayısıyla biz Müslümanlar gafletimizden bir an önce uyanmalı ve daima bu konuda uyanık olmalıyız. Uyanık olabilme noktasında yapabileceğimiz en büyük vesilelerden bir tanesi birbirimizi sürekli bu konu hakkında uyarmak ve uyandırmak olacaktır. Diline sahip çıkan kullardan olma duası ile...

1. Abdullah bin Amr radiyallahu anh’dan rivayet edildiğine göre Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Her

kim susarsa kurtulur.”¹

2. Ebû Hureyre radiyallahu anh’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır: “Allah’a ve ahiret gününe iman eden ya hayır konuşsun ya da sussun.”²

3. Ebû Hureyre radiyallahu anh’dan rivayet edildiğine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır: “Hoş ve güzel söz sadakadır.”³

4. Adiyy bin Hâtem radiyallahu anh şöyle rivayet eder: “Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ateşi söz konusu etti, ondan Allah’a sığındı ve yüzünü diğer tarafa çevirdi. Sonra yine ateşi söz konusu etti, ondan da Allah’a sığındı ve yüzünü diğer tarafa çevirdi.” Şu’be dedi ki; Bunu iki kere söz konusu ettiğinden şüphe etmiyorum. Sonra şöyle dedi; “Bir hurmanın yarısı ile dahi olsa ateşten korunmaya bakınız. Eğer o da olmazsa güzel bir söz ile bunu yapınız.”⁴

5. Ebû Hureyre radiyallahu anh’dan rivayet edildiğine göre Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: “Kul, bazen içinde ne olduğu belli olmayan bir söz söylerde, o söz sebebiyle, ateşin içinde, güneşin doğduğu yerle batığı yer arasından daha uzak bir derinliğe kayıp

1 Tirmizî

2 Buhârî, Müslim

3 Buhârî

4 Buhârî

**“Kişiyi her duyduğunu
anlatması
günah olarak yeter.”**

gider.”⁵

6. Yine Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'den rivayet edildiğine göre Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır: “Bir kul, Allah azze ve celle'nin hoşnut olduğu sözlerden birini önem vermeden söyler de, Allah o kimseyi bu söz sebebiyle birçok derecelere yükseltir. Bir kul da Allah'ı öfkeli edecek sözlerden birini hiç önem vermeden söyler de, kendisi o söz sebebiyle cehennemine düşer.”⁶

7. Muâz bin Cebel *radiyallahu anh* Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'e cennete götüren ve cehennemden uzaklaştıran ameli sorduğunda Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, O'na İslâm'ın rükünlerini ve bazı hayır kapılarını saydıktan sonra şöyle buyurdu: “Şu anlattığının hepsine sahip olmanın püf noktasını sana haber vereyim mi?” Muâz *radiyallahu anh* anlatır; “Haber ver” dedim. Bunun üzerine O, dilini eliyle tuttukten sonra “Şunu *aleyhinde* bulunmaktan mene et.” dedi. Ben “Ey Allah'ın Rasûlü! Biz konuştuğumuz şeylerden dolayı hesaba çekilecek miyiz?” dedim. O, “Muâz! Böyle bir soru sormana şaşıyorum! Dillerinin biçtiklerinden başka bir şey insanları başları aşağı cehenneme düşürür mü?”⁷ dedi.

8. Ebû Said el-Hudrî *radiyallahu anh*'un rivayet ettiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Âdemoğlu sabah çıkınca, organları dile, saygıyla şöyle derler; “Bizim hakkımızda Allah'tan kork. Eğer sen düzgün olursan, bizde düzgün oluruz, eğer sen eğri olursan biz de eğri oluruz.”⁸

9. Cabir bin Abdullah *radiyallahu anh*'un rivayet ettiğine

5 Buhârî, Müslim, Ahmed bin Hanbel

6 Buhârî, Ahmed bin Hanbel

7 Tirmizî, İbn-i Mâce

8 Ahmed bin Hanbel, Tirmizî

göre Rasûlullah *sallallahalehyi ve sellem* şöyle buyurdu: “Benim en çok sevdiklerim ve kıyamet gününde meclisime en yakın bulunanlarınız, ah-lâkı en güzel olanlarınızdır. En sevmediğim ve kıyamet gününde benden en uzak kalacak olanlarınız da, gösteriş için çok ve ihtiyatsız konuşan, edebiyatçı görünmek için avurdunu doldurarak zoraki konuşan ve bilgiçlik taslamak için kibirli kibirli lûgat parçalayan kimselerdir.”⁹

10. Ebû Hureyre *radiyallahu anh'*un rivayet ettiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kişiye her duyduğunu anlatması günah olarak yeter.”¹⁰

11. İbn-i Mes'ûd *radiyallahu anh'*un rivayet ettiğine göre Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Doğruluk iyiliğe, iyilikte cennete götürür. Kişi doğru söyler, sonunda Allah katında siddıklardan yazılır. Yalan sapıklığa, sapıklıkta cehenneme götürür. Kişi yalan söyler, sonunda Allah katında yalancı yazılır.”¹¹

12. Ebû Hureyre *radiyallahu anh'*dan rivayet edildiğine göre Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Müslüman elinden ve dilinden Müslümanların selamet buldukları kişidir. Mü'min ise insanların canları ve malları hususunda güvendikleri kişidir.”¹²

13. Yine Ebû Hureyre *radiyallahu anh'*dan rivayet edildiğine göre Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır: “Münafiğin alameti üçtür; Konuştuğu zaman yalan söyler, söz verdiğinde sözünden döner, emanete hıyanet eder.”¹³

14. Ömer *radiyallahu anh* şöyle demektedir: “Çok konuşanın hatası çok olur. Çok hatası olanın çok günahı olur. Günahı çok olanda ateşe la-yık olur.”¹⁴

15. Fudayl bin İyâd *rahimehullah* şöyle demektedir: “İki haslet vardır ki kalbi katılaştırır. Çok konuşmak ve çok yemek.”¹⁵

16. Tâvûs *rahimehullah* şöyle der: “Dilim

yırtıcı bir hayvan gibidir. Salıverirsem beni yer.”¹⁶

‘Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamd etmektir.’

9 Tirmizî

10 Müslim, Ebû Dâvûd

11 Buhârî, Müslim, Tirmizî, Ebû Dâvûd, İbn-i Mâce

12 Buhârî, Müslim, Tirmizî

13 Buhârî, Müslim

14 Câmi'l-Ülûm Ve'l-Hikem

15 Siyeru A'lâmî'l-Nübela

16 İhyâu Ulûmid'Dîn

SAĞLIK KÖŞESİ

Mehmet YÜCE

“Su ve tuz gerekli miktarda alınmayınca vücudun doğal dengesi bozulur. Ve bundan kaynaklanan enerji ve mineral açığını vücut başka bir maddeyle gidermez. Oysa günümüzde en çok bozulan bu iki besin maddesi olmuştur”

SU VE TUZ

Hamd, arşını su üzerine kuran¹ ve insanı sudan yaratan² Allah *azze ve celle*'ye, salât ve selâm “Allah’ım senin sevgini bana soğuk sudan daha *sevimli kıl*.”³ diye dua eden Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’e, âline ve ashabına olsun.

Bu sayımızda, üçüncü sayımızda da belirttiğimiz gibi sağlığını korumak için önde gelen maddelerden doğal ve dengeli yaşamak için en önemli ve hayati bir yere sahip olan su ve tuz üzerinde duracağız.

İçinde yaşadığımız dünyanın ve insan vücudunun yüzde yetmiş beşi sudur. Bu su, hücre suyunu oluşturduğu gibi aynı

zamanda hücreler arası boşlukları doldurur. Yani her hücre vücut suyunun içinde yüzer. Hücre suyu ise deniz suyuna eşdeğerdir.

Su ve tuz insan vücudu için vazgeçilmez iki maddedir. Ne su sadece ağzımız kuruduğu zaman susuzluğumuzu gidermek nede tuz yemeklerimize tat vermek için gereklidir. Bu ikisi vücudumuzun en önemli besin maddesidir. Her gün tükettiğimiz bu iki maddeyi vücudumuza ihtiyaç duyduğunuz kalitede ve miktarda vermek sağlıklı yaşamak için vazgeçilmez bir öneme sahiptir.

Su ve tuz gerekli miktarda alınmayınca vücudun doğal dengesi bozulur. Ve bundan kaynaklanan enerji ve mineral açığını vücut başka bir maddeyle gidermez. Oysa günümüzde en çok bozulan bu iki besin maddesi olmuştur. Eğer bir binanın iki temel taşı bozuk ise o binayı başka desteklerle ayakta tutmak mümkün değildir. Örneğin su ihtiyacı

1 Yûnus 7

2 Furkân 54

3 Tirmizî

çay kahve gibi sıvılarla giderilecek olursa bu durum kıyafetlerin çayla kahveyle yıkanmasına benzer. Kıyafetleri temizlemek için su kullanılırken vücudu temizleyen su ihtiyacını bunlarla bastırmak birçok rahatsızlığa sebep olabilir.

İnsan vücudunun günlük su ihtiyacı kilo başına 30 ml. olarak bilinmektedir. Bu da 100 kg ağırlığında ki bir insanın günlük 3 litre su içmesi gerektiğini gösterir. Ancak burada asılolan içilen sudaki kalitedir. Kanımızdaki ph seviyesine ve mineral değerlerine uygun ise tüketilmesi gereken doğru su budur.

Ancak günümüzde içme suyu olarak da kullanılan musluk suları bunun dışındadır. Çünkü birincisi musluk sularının temizlenmesinde kullanılan klor gazı, ikincisi musluk suyunu evimize kadar getiren borular, üçüncüsü ise bu borulardaki basınç, suyun doğa yapısını bozmaktadır. Dolayısıyla musluktan akan su temiz olsa bile bu aşamalardan geçtikten sonra gerekli enerji ve mineral değerini kaybetmiştir.

İnsan vücudu için en uygun ve faydalı su kaynak suyudur. Özellikle astım, yüksek tansiyon, şeker hastalığı, kemik ve eklem ağrıları, migren, kanser ve bu gibi ciddi rahatsızlıkları olan insanların kesinlikle doğal kaynak suyu tüketmeleri gerekir.

Anlattıklarımıza binaen suyun başlıca görevlerini şöyle sıralayabiliriz;

1. Hücre yapısındaki maddeleri birbirine bağlayan bir yapıştırıcıdır
2. DNA hasarını önler ve onarım mekanizmasını daha iyi çalışmasını sağlar
3. Bağışıklık sisteminin merkezi olan kemik iliğini güçlendirir.
4. Bütün besinlerin, vitamin ve mineralerin parçalanmasını sağlayarak sindirilmesini sağlar.
5. Vücudun çeşitli bölgelerindeki zehirli atıkları toplar ve atılmaları için karaciğer ya da böbreklere taşır.
6. Eklem boşluklarında temel yağlayıcı maddedir, omurga disklerinin direncini artırır.

tırır.

7. Bağırsakların iyi çalışmasını sağlar.
8. Uykuyu düzenler.
9. Aşırı yemeyip bol su içmek zayıflatır.
10. Yaşlılıkta bellek kaybının önlenmesine, alzheimer, parkinson hastalıklarının riskini azaltır.

Buna bağlı olarak yeterli doğal kaynak suyu içmemenin sebep olduğu rahatsızlıkları şöyle sıralayabiliriz;

- Mide yanmaları
- Kalp yetmezliği
- Tekrarlanan felçler
- Diyabet
- Alzheimer
- Parkinson
- Kas zayıflığı
- Kanser
- Migren
- Romatizma ve eklem ağrıları
- Obezite

TUZ

İnsan vücudunun vazgeçilmezlerinden suyu inceledikten sonra diğer madde olan tuzu ele alacağız.

İnsan vücudunun günde en az 2-6 gr arası tuz ihtiyacı vardır. Eğer bu günde 0.6 gr altına düşerse, insanda tuz eksikliği başlar ve bunun sonucu çeşitli sağlık sorunları ortaya çıkar. Bunlar; mide bulantısı, kramp, yorgunluk, deri kuruması, düşük tansiyon, kan dolaşımı bozuklukları, çok miktarda terleme.

Fazla tuzda eksik tuz gibi yanlış fonksiyonlara sebep olabilir. Bu nedenle her gün doğru oranda tuz almak gerekir. Ancak vücuda alınan tuzun suda olduğu gibi doğallığı önemlidir.

Bu gün yoğun olarak kullanılan üç çeşit tuz vardır: İlki endüstride ve sofrada kullanılan rafine edilmiş iyotlu ve iyotsuz tuzlar. Aslında bu tuzun kaynağı da deniz tuzu veya kaya tuzudur. Ancak rafine edilerek içerisinden bütün yan ve iz elementler

alınmıştır. Geriye sadece sodyum klorür kalmıştır. Bununda doğal tuzla hiçbir ilişkisi yoktur. Bu yüzden insan vücuduna faydasından çok zararı vardır.

İkincisi kaya tuzudur. Rafine edilmiş sofr tuzu gibi vücut için zararlı değildir. İçindeki elementlerin sayısı 84'e kadar çıkabilmektedir. Ancak kristalleşmesi tamamlanmadıysa bazı zararları da olabilmektedir. İçindeki element ve mineraller rafine edilerek yok edilmediği için rafine edilmiş tuza göre tercih edilip kullanılması daha isabetlidir.

Üçüncü olarak da Himalaya kristal tuzudur. Bu tuz gelecek doğada bulunan ve suda çözülebilen tüm elementlere sahiptir. Hücre içine hiçbir zorlanma olmaksızın girebilmektedir. Buda vücudun mineral eksikliğini gidermektedir.

Rafine edilmemiş tuzun insan vücudundaki faydalarını şöyle sıralayabiliriz;

a) 84'e varan elementleriyle vücudun mineral eksikliğini giderir.

b) Su ile birlikte hücre içi ve dışı sıvısını oluşturur.

c) Tuzun sıvıya verdiği iletkenlik ile vücutta haberleşme sisteminin işleyişini sağlar.

d) Astım, vücutta asit fazlasının atılması, kan dolaşımı, kaslar, kalp ritmi, uyku düzeni, sinüs tıkanıklığı gibi rahatsızlıklara yeterli miktarda ve doğru şekilde alındığında iyileşmeye sebep olabilir.

'Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.'

İnsan vücudunun günde en az 2-6 gr arası tuza ihtiyacı vardır. Eğer bu günde 0.6 gr altına düşerse, insanda tuz eksikliği başlar ve bunun sonucu çeşitli sağlık sorunları ortaya çıkar.

KİTAP TANITIMI

Mehmet YÜCE

“İmam Gazalî öncelikle dilin Allah azze ve celle'nin en büyük nimetlerinden ve en ince sanatlarından biri olduğunu açıklamış, kendisi küçük olmakla birlikte itâatinin ve isyanının büyüklüğünden bahsetmiştir. Çünkü isyan ve itâatin en tepe noktası olan küfür ve iman ancak dilin şahitliğiyle ortaya çıkmaktadır.”

DİLİMİZE NASIL SAHİP ÇIKABİLİRİZ

Yazar: İmam GAZALİ

Tercüme: Abdullah DURMUŞ

**Yayınevi: Polen Ya-
yınları**

Hamd, “Her söz söyleyenin yanında hazır biz gözcü vardır.”¹ diye buyuran Allah azze ve celle'ye, salât ve selâm “Allah azze ve celle'ye ve ahiret gününe inanan kimse hayır söylesin ya da sussun.”² diye buyuran Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, âline ve ashabı-na olsun.

Bu sayımızda, İmam Gazalî'nin “Âfâtü'l-Lisân” kitabının Türkçe tercümesi olan “Dilimize Nasıl Sahip Çıkabiliriz” isimli kitabının tanıtımını yapacağız.

İmam Gazalî öncelikle dilin Allah azze ve celle'nin en büyük nimetlerinden ve en ince sanatlarından biri olduğunu açıklamış, kendisi küçük olmakla birlikte itâatinin ve isya-

nının büyüklüğünden bahsetmiştir. Çünkü isyan ve itâatin en tepe noktası olan küfür ve iman ancak dilin şahitliğiyle ortaya çıkmaktadır.

Kitap, susmanın faziletini Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hadisleriyle anlatmış ve seleften sözlerle açıklamıştır. Sözleri şu dört kısma ayırmıştır.

-Sırf zararlı sözler

-Sırf yararlı sözler

-Hem zararı hem de yararı bulunan sözler

-Ne zararı nede faydası bulunan sözler

Bu kısımları açıkladıktan sonra faydasız şeyleri konuşmanın, boş sözlerin, batıl şeylere dalmanın, tartışma ve cedelleşmenin, övünerek fasih bir şekilde ağzı eğip bükerek konuşmanın, kötü söz söylemenin, sövmenin ve edebe aykırı bir şekilde konuşmanın, hayvanlara, cansız varlıklara ve insana lanette bulunmanın, şiir ve şarkı söylemenin zararları ele alınmıştır.

Bundan sonra şakanın, alay etme ve dalga geçmenin, sırları açığa çıkarmanın, yalan vaatde bulunmanın, yalan söyleme ve yalan

1 Kâf 17

2 Muttefekûn Aleyh

yere yemin etmenin ve hadis uydurmanın zararları açıklanmıştır.

Daha sonra günümüzde de önemli kalbî hastalıklardan biri olan ve kardeşler arasındaki sevgi ve kardeşliğe en büyük darbeyi vuran gıybet konusunu oldukça geniş bir şekilde ele alan Gazalî bu konuyu Kur'ân ve sünnette yer alan naslarla açıklamıştır.

Yazar insanı gıybette bulunmaya iten sebepleri;

1. İntikam alma duygusu

2. Arkadaşlar arasında kabullenilme, güzel karşılama ve söz söyleyebilme arzusu

3. Başkalarının kendi aleyhine konuşacağını veya propaganda yapacağını düşünerek onun söyleme ihtimali olduğu sözlerin itibara alınmaması.

4. Yansıtma duygusu

5. Yapmacık hareket etme ve kibirlenme isteği

6. Haset duygusu

7. Oyun eğlence ve güzel vakit geçirme arzusu

8. Alay etme ve küçük görme isteği

9. Dinî hassasiyet duygusu

10. Merhamet duygusu

11. Allah için birine öfke duymak adı altında onbir bölüme ayırmış bunları anlaşılır bir şekilde açıklamış bunun sonucu olarak genel ve özel çareleri ve bu hastalıkların reçetesini göstermiştir.

Gazalî son olarak söz (laf) taşımanın mâhiyeti, buna karşı takınılması gereken tavır, birbirine düşman olan iki tarafın arzusuna

göre konuşmak, ikiyüzlü olmanın mâhiyeti, övmenin zararları ve buna karşı yapılması gerekenler, Allah *azze ve celle*'nin sıfatları ve inanç esasları hakkında söylenen hatalı sözler ve uygun olmayan soruları sormak açıklanarak kitaba son vermiştir.

Kitabın içinden Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadislerinden bazılarını buraya alarak tanıtıma son veriyoruz:

*“Kârda olanlar Allah'ı zikredenlerdir. Selâmette olanlar susanlardır. Helak olanlar ise batıla dalanlardır.”*³

*“Bir kimse Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanında konuşmaya başladı ve biraz fazla konuştu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona şöyle buyurdu:*

-Dilinin önünde kaç engel var? Adam dedi ki:

*-İki kulağım ve dişlerim var. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'de: -Bunların hiç biri konuşmanı engelleyemedi mi?”*⁴ buyurdu.

*“Ümmetimin en şerlileri çeşit çeşit güzel yemekler yiyen, renk renk elbiseler giyen ve avurdunu şişire şişire konuşanlardır.”*⁵

*“Dedikodudan sakının. Çünkü gıybet zina-dan daha kötü bir fiildir. Zina eden kimse tevbe eder Allah'da onun tevbesini kabul eder fakat Allah dedikodu yapan kimseyi, çekiştirdiği kimse bağışlamadıkça affetmez.”*⁶

‘Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.’

3 Taberânî ve Ebû Ya'la Ebû Said'den rivayet etmiştir. İbn-i Adiy hadis in zayıf olduğunu belirtmiştir

4 İbn-i Ebi'd-Dünya mürsel olarak nakletmiştir, ravileri sağlamdır

5 İbn-i Ebi'd-Dünya ve Beyhakî nakletmiştir

6 İbn-i Ebi'd-Dünya ve İbn-i Hibbân nakletmiştir

Takva Dergisi

Azık edinin! Şüphesiz azığın en hayırlısı Takvadır (Bakara 197)

www.takvadergisi.com
Çok yakında....

